Jaargang 115. Zondag, 11 Mei 1856. No. 57.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 9, inhoudende: *Verslag der handelingen van den Gemeenteraad van Groningen en der Staten Generaal.*

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden:

1. Het HERSTELLEN van METSELWERKEN aan den WALMUUR, ENZ., aan de Westzijde van het Winschoterdiep tusschen Steentilpoortenboog en den Stadswal.

2. IDEM de WALMUUR, ENZ., aan de Zuidzijde van het Loopende Diep tusschen Boteringe- en Kijk-in-'t Jatsbogen.

3. IDEM de WALMUUR aan de Noordzijde van de Noorderhaven bij de Haven- en Spinhuisstraat.

De VOORWAARDEN van Aanbesteding zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen; terwijl nadere INLIGTINGEN te bekomen zijn aan het BUREAU van FABRIKAADJE op het RAADHUIS.

De op Zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig de algemeene Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op WOENSDAG den 14den Mei 1856 aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers op ieder Perceel, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op DONDERDAG den 15den Mei 1856, des voormiddags te tien uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 5 Mei 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

PERSONELE BELASTING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen, dat de UITREIKING van de BESCHRIJVINGSBILJETTEN van de **PERSONELE BELASTING**, voor het Dienstjaar 18⁵⁶⁄₅₇, volgens art. 1 van het besluit van den Heer COMMISSARIS des KONINGS in deze Provincie van den 17den April 1856, no. 7, zal plaats hebben op **MAANDAG den 5den Mei** aanstaande en volgende Werkdagen; dat echter, zoo iemand bij het BEZORGEN of TERUGHALEN der BILJETTEN mogt zijn **overgeslagen**, hij zich daarop niet zal kunnen beroepen, maar desniettemin verpligt is, de vereischte verklaringen *vóór of op den 31sten Mei aanstaande* in te dienen ten Kantore van den ONTVANGER der DIRECTE BELASTINGEN, bij wien de BILJETTEN ter invulling verkrijgbaar zijn; en dat tot **TEGENSCHATTERS** voor de **PERSONELE BELASTINGEN** door Burgemeester en Wethouders zijn benoemd:

AREND GEERTS RIGA,
JOHANNES FENSELING,
JURJEN HEERES,
JOHANNES HERMANNUS MEINARDUS JANSSEN,
CHRISTIANUS RENARDUS NIEKUS, en
FREDERIK WILHELM WICKENHAGEN.

GRONINGEN, 24 April 1856.

Burgemeester en Wethouders: A. OUDEMAN.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

HERIJK VAN MATEN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de **HERIJK** der **INHOUDSMATEN**, voor **DROOGE-** en **VOCHTWAREN**, en van de **KORENSCHALEN**, in deze Gemeente zal plaats hebben:

voor de Ingezetenen, wonende in de letters T, U, V, W, X, IJ en Z, van den 13den tot en met den 16den Mei e.k.

De belanghebbenden worden ten ernstigste gewaarschuwd, om op de hierboven vastgestelde tijden hunne Maten ter Herijk aan te bieden, ten einde zich vrij te waren van de straffen, op hun verzuim ten deze bepaald bij Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1827 (*Staatsblad* no. 13).

Voorts worden zij opmerkzaam gemaakt, dat de Maten, alvorens ter IJking te worden aangeboden, behoorlijk moeten worden **schoongemaakt**.

GRONINGEN, 14 April 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* maken bekend, dat op de SECRETARIJ dier Gemeente, tegen betaling der kosten, gesteld op *f* 0,50, algemeen in druk is verkrijgbaar gesteld: **het UITVOERIG en BEREDENEERD VERSLAG van den TOESTAND der Gemeente *Groningen* over het jaar 1855.**

GRONINGEN, 24 April 1856.

Burgemeester en Wethouders: A. OUDEMAN.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De PLAATSELIJKE SCHOOLCOMMISSIE in de Gemeente *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat, overeenkomstig art. 11 van het Reglement op het Schoolwezen in deze Gemeente, vastgesteld den 29sten September 1817, eerstdaags, langs de huizen der Ingezetenen, eene **OPSCHRIJVING** zal plaats hebben van de **NAMEN** der **SCHOOLPLIGTIGE KINDEREN** en van de **SCHOLEN** welke zij bezoeken, en dat die Opschrijving zal worden gedaan door de SCHOOLONDERWIJZERS in de Gemeente, die zulks wel hebben willen op zich nemen.

En vermits het van belang is, dat die OPSCHRIJVING zoo volledig mogelijk zij, wordt ieder verzocht, om aan de Personen, daarmede belast, de gevraagde opgaven met naauwkeurigheid te doen; terwijl die OUDERS of VOOGDEN, welke zich niet te huis bevinden, worden verzocht te zorgen, dat door hunne Huisgenooten of door anderen deze opgaven behoorlijk en schriftelijk geschieden.

Voorts wordt herinnerd, dat zij, welke bij deze opschrijving Kinderen verzwijgen, ten voordeele der algemeene Armen dezer Gemeente, wegens ieder verzwegen Kind, vervallen in eene BOETE, gelijk staande aan het hoogste SCHOOLGELD.

GRONINGEN, 28 April 1856.

Namens de Schoolcommissie voornoemd,
De Secretaris: A. OUDEMAN.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

De senaat en de wetgevende vergadering te Washington hebben hunne zittingen gesloten, zonder den tijd gehad te hebben het budget in behandeling te nemen.

De *New-York-Herald* geeft bij de vermelding van deze sluiting de volgende schets der Noord-Amerikaansche afgevaardigden, die, wanneer ze ook slechts voor een gering deel waarheid bevat, ons al een zeer laag denkbeeld van die mannen geeft:

„Men telt onder hen slechts eenige mannen waardig om dit land te vertegenwoordigen; maar hun getal is te klein om een dijk te stellen tegen de overmagt der meerderheid. Het gedrag dier meerderheid gedurende de zitting heeft bewezen, dat ze onbekwaam was om wijze, eerlijke en onpartijdige wetten te maken. Er is bijna geene zitting voorbijgegaan, zonder dat eenige leden in een staat van dronkenschap verkeerden. Op een steenworp afstands der vergaderzaal is een soort van voorname herberg ten dienste der leden-drinkebroêrs. Dat huis is het tooneel geweest van vechtpartijen waarin de wetgevers zelven een niet geringe rol vervulden. Velen hunner verlieten het vaak met blaauw geslagen oogen, gescheurde kleeren en bekrabde aangezigten, zoodat zij uit schaamte gedurende verscheidene dagen niet weer in de vergadering durfden verschijnen. Tegen het einde der zittingen waren zij ten gevolge der dronkenschap derwijze verdierlijkt en verstompt en zoo twistziek, dat vaak de hulp der politie moest worden ingeroepen om de orde te herstellen."

RUSLAND.

Op bevel des Keizers van Rusland, begeven zich eerlang jonge Russische officieren in de legers van verschillende Europesche Staten, ten einde naauwkeurige kennis der daarbij bestaande militaire inrigtingen te verwerven. Sommigen hunner zullen ook in de Engelsche zeedienst treden.

De Russische dagbladen bevatten thans het keizerlijk manifest van den 29sten April, waarin de Keizer bepaalt, dat het feest zijner krooning in de maand Aug. in de eerste hoofdstad des rijks zal plaats hebben.

TURKIJE.

Partikuliere brieven uit Konstantinopel, door de Fransche officieren geschreven, geven een weinig geruststellende beschouwing over den tegenwoordigen toestand van het Ottomannische rijk, die zij als onherstelbaar afschilderen. De financiëele hulpbronnen zijn uitgeput; de Sultan heeft alle gezag over de Muzelmannen zoowel als over de Grieken verloren; de pacha's zijn ontmoedigd of onbekwaam; de opstand breidt zich in de provinciën uit; in één woord, het is een volkomen toestand van ontbinding. Die brieven voegen er bij, dat de verbonden legers, die nu het land verlaten, er weldra weder terug zullen moeten komen.

De laatste berigten, loopende tot den 28sten April, gewagen al weder van nieuwe onlusten, ditmaal te Magnesia, eene stad in Syrië uitgebarsten. De gouverneur van Smyrna is derwaarts vertrokken, om te trachten die onlusten te onderdrukken. De Porte heeft troepen naar Syrië gezonden, ten einde de in opstand zijnde plaatsen met geweld tot orde en gehoorzaamheid te doen terugkeeren.

Het schijnt te blijken, dat het vroeger gegeven berigt, dat de hospodars van Wallachije en Moldavië van hunne hooge betrekkingen ontzet waren, niet geheel juist is; de tegenwoordige hospodars behouden voorloopig nog hunne functiën.

EGYPTE.

Uit Alexandrië wordt van den 19den April geschreven, dat de nieuw benoemde gouverneur-generaal van Neêrl. Indië aldaar was aangekomen en aan den Onderkoning was voorgesteld door den Nederl. consul, den heer *Ruyssenaers*. Bij die gelegenheid heeft z. exc. de heer *Pahud*, namens zijnen Koning, aan den Onderkoning de orde van den Nederl. Leeuw overhandigd en met veel belangstelling gesproken over de doorgraving der landengte van Suez; eene onderneming, welke de Nederl. bezittingen in Azië zoo veel digter bij het Moederland moet brengen.

Dezelfde briefschrijver meldt, dat de werken der doorgraving nog niet aangevangen zijn, doch dat ijverig gearbeid wordt aan het ontwerpen van de plannen, benoodigd voor den aanleg van het zoetwaterkanaal, dat zich van den Nijl tot aan het middenpunt der landengte zal uitstrekken. Overigens wordt in Egypte druk gearbeid aan het aanleggen van andere kanalen, b. v. aan dat van Alexandrië naar Alfé of Mamoudich, dat weldra gereed zal wezen. Uit alle soortgelijke werken voorspelt men er de rijkste gevolgen voor landbouw en scheepvaart. Eindelijk verwacht men eveneens gunstige resultaten van de vermindering van het staande leger. Egypte had toch geheel op eigen kosten aan Turkije in den jongsten oorlog 37,000 krijgslieden geleverd, waarvan het grootste gedeelte nu weder aan den landbouw en de nijverheid kan wedergegeven worden.

GRIEKENLAND.

Aan de *Morning Post* wordt uit Athene, onder dagteekening van den 23sten April, gemeld, dat het Grieksche gouvernement geprotesteerd heeft tegen het voortdurend verblijf van Engelsche en Fransche troepen in Griekenland. „Een van de hier uitkomende dagbladen (zegt de briefschrijver), de *Minerva*, deelde gisteren mede wat lord *Palmerston* onlangs in het Lagerhuis over den jammerlijken toestand van Griekenland gezegd heeft, en maakte tevens eenige nieuwe daden van struikroovers bekend. Dit blad werd op aandrang van eenige hovelingen in het militair casino alhier verbrand, tot groote verontwaardiging van het publiek. Ter zelfder tijd werden door den Franschen vlootvoogd, op het berigt van struikrooverijen in de provinciën, troepen afgezonden om verscheiden punten tusschen Athene en Thebe te bezetten en aldaar voor de openbare veiligheid te waken.

„Dit een en ander verwekte ten hove zoo veel verbolgenheid, dat de ministers bevel ontvingen om aan de gezanten van Engeland en Frankrijk een protest te zenden tegen de inlegering van Engelsche en Fransche troepen in Griekenland. De gronden welke in deze veelbeduidende nota aangevoerd worden, komen hierop neder, dat door het herstel des vredes die inlegering onnoodig geworden is.

„De Koningin en de Russisch-gezinde partij, welligt ook de Oostenrijkers, wenschen dat de Engelsche en Fransche troepen vertrekken voor dat de algemeene verkiezing tot vernieuwing der wetgevende kamers plaats hebben; want ten hove meent men, na de verwijdering der vreemde troepen, de verkiezingen te zullen kunnen leiden en alle tegenstanders der Russischgezinde staatkunde uit de wetgevende magt te zullen kunnen weren."

ITALIE.

Brieven uit Turijn van den 30sten April melden, dat reeds omstreeks 6000 man van het leger in de Krim teruggekomen waren. Deze troepen waren vooreerst te Spezzia en Villafranca gelegerd; maar, naardemaal zij volkomen gezond waren, zouden zij zich spoedig naar Turijn begeven, om daar tegenwoordig te zijn bij het constitutie-feest, hetwelk in Mei zou plaats hebben. De generaal *de la Marmora*, met de overige troepen, werd in den loop van Mei uit de Krim terugverwacht.

SPANJE.

Uit Bendejos, in de provincie Santander gelegen, wordt een der stoutste rooverijen gemeld die men zich denken kan. Tijdens de groote meerderheid van de inwoners dier plaats den 20sten April in de kerk de mis bijwoonden, vertoonden zich plotseling acht met pistolen gewapende en te paard gezeten bandieten voor den ingang der kerk; zij beletteden de voortzetting der eeredienst, en noemden met luider stem de namen van die der aanwezigen, welke zij verkozen te bestelen. Op die wijs werden verscheidene der aanzienlijkste ingezetenen, waaronder de burgemeester en de pastoor, achtereenvolgens door een paar bandieten naar hunne woningen geleid en van al het daar aanwezige geld en kleinodiën beroofd, om vervolgens weder naar de kerk terug gebragt te worden. Nadat de bandieten op die wijs een genoegzamen buit bijeenverzameld hadden, vertrokken zij, zonder door iemand vervolgd te worden. — Het feit kan alleen vreemd schijnen aan hem, die onbekend is met de onbegrensde vrees, die in vele distrikten van Spanje voor soortgelijke rooversbenden gekoesterd wordt; eene vrees zóó verlammend, dat, gelijk men ziet, een half dozijn stoutmoedige bandieten eene geheele bevolking in bedwang houdt.

DUITSCHLAND.

Ten gevolge van een adres van leden van het Heerenhuis en van dat der Afgevaardigden, tegen de reeds door beide huizen aangenomen wet voor de steden en gemeenten in de Rijnprovincie, heeft de Koning van Pruissen eenige dier heeren bij zich ontboden en na langdurige conferentie toegezegd, de zaak in rijpe overweging te zullen nemen.

Pruissen en Oostenrijk hebben een gemeenschappelijk voorstel bij den Duitschen bond ingediend tot opheffing van het bondsleger op den voet van oorlog.

— Eene bezending van Protestantsche geestelijken uit Hongarije, Croatië, Boheme en de aartshertogdommen van Oostenrijk is in Weenen aangekomen, ten einde bij den minister van eeredienst te bewerken, dat ook afgevaardigden van de Protestantsche consistoriën naar Weenen zullen worden geroepen, om, in een kerkelijk congres vereenigd, over den toestand der Protestanten in de Oostenrijksche staten te beraadslagen.

ZWEDEN.

Op den 28sten April, des morgens te 2½ uur, brak te Stokholm, in de wijk Sjöraen een verschrikkelijke brand uit. Eerst te 6 uur was men de vlammen meester. Die ramp treft, helaas, alleen arme gezinnen. Niets was tegen brandschade verzekerd. 98 huishoudingen, bestaande uit ongeveer 500 personen, zijn zonder dak. De Koning, de koninklijke familie, ja geheel de burgerij doet het mogelijke om de ongelukkigen bij te staan.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 8 Mei.

Wij komen terug op de belangrijke beraadslagingen Maandag en Dingsdag in de beide huizen van het Parlement gehouden bij gelegenheid van het aanbieden van een adres, waarbij de Koningin met het sluiten van den vrede wordt geluk gewenscht.

In het Hoogerhuis werd dit adres voorgedragen door den heer *Ellesmere*, die daarbij de bepalingen van het vredesverdrag heeft nagegaan, ten betooge, dat dit al de billijke verwachtingen bevredigd had. „Door een hecht verbond met onzen loyalen geallieërde, door eene standvastigheid zonder bedreiging, door eene groote magtsontwikkeling zonder daarvan onmiddellijk gebruik te maken, zijn wij, zeide spreker, gekomen tot een resultaat, dat door het parlement en de natie als bevredigend beschouwd moet worden."

Lord *Glenelg* ondersteunde de motie.

Graaf *van Malmesbury* daarentegen deelde als zijn gevoelen mede, dat het gesloten traktaat niet voldoende was en daarom geen stof van vreugde opleverde. Hij beklaagde zich, dat de val van Kars niet verhoed was, vermits de vermeestering van die belangrijke vesting ongetwijfeld veel invloed had gehad op de bedongen vredes-voorwaarden; dat Sebastopol, ofschoon dan ook verwoest, met de forten ten noorden der baai aan de Russen werd teruggegeven; dat wel bedongen was, dat Rusland geene arsenalen in de Zwarte zee zal mogen hebben, maar geene bepaling of omschrijving gemaakt was van hetgeen als een arsenaal beschouwd moest worden; dat ook de forten op de Circassische kust aan de Russen werden teruggegeven; dat de Circassiërs in den strijd voor hunne onafhankelijkheid tegen Rusland niet ondersteund waren; enz. Ten slotte verklaarde hij, dat hij, ofschoon niet instemmende met het voorgestelde adres van gelukwensching, zoo als het luidde, zich echter niet tegen hetzelve verzette.

Lord *Clarendon* beantwoordde den vorigen spreker in 't breede. Hij ontkende, dat de val van Kars een' nadeeligen invloed op het vredes-traktaat heeft gehad, en betoogde, dat de vermeestering van die vesting ten onregte aan zorgeloosheid of flaauwhartigheid van het Britsche bewind geweten werd. Hij gaf daarbij te kennen, dat het Fransche gouvernement, op de dringende vertoogen dezerzijds omtrent het gevaar waarin Kars verkeerde, geantwoord heeft; dat Sebastopol het voorname doel der militaire operatiën was en dat door verdeeling van de beschikbare strijdkrachten het welgelukken van die belangrijke onderneming in de waagschaal werd gesteld; dat al de generaals in de Krim van ditzelfde gevoelen waren, en dat het Engelsche gouvernement gemeend heeft zich te moeten onderwerpen aan dit eenparige gevoelen van het Fransche bestuur en van de militaire autoriteiten.

Verder verklaarde de minister, dat, ofschoon de scheepsmagt, welke Rusland voortaan in de Zwarte zee zal mogen hebben, beperkt is, men heeft moeten toestaan, dat bij voortduring te Nikolaïeff schepen gebouwd mogen worden, maar dat bepaald is, dat aldaar boven het vastgestelde getal geene schepen gebouwd zullen worden; dat, naardemaal de geallieërden geene militaire voordeelen op de Circassische kust behaald hadden, zij daar ook geene voorwaarden aan Rusland hebben kunnen voorschrijven; dat men ook weinig omtrent die landstreek zou hebben kunnen bepalen, omdat de bewoners niet rijp zijn voor onafhankelijkheid en zich ook nooit aan het Turksche gezag onderworpen zouden hebben; dat bovendien de Circassiërs gedurende den oorlog zich niet zoo gedragen hebben, dat zij aanspraak konden maken op de bijzondere bescherming van Engeland. Ten slotte prees de minister hoogelijk de volkomene vertrouwelijkheid die bij de onderhandelingen over den vrede tusschen de gouvernementen van Frankrijk en Engeland geheerscht heeft.

De graaf *van Derby* heeft, even als lord *Malmesbury*, gemeend dat de gesloten vrede niet aan het doel van den oorlog beantwoordde. Hij wees daarbij op het onvoldoende der grensscheiding in Bessarabië, waardoor Rusland steeds eene voordeelige positie behield om den inval in Turkije te doen. Naar zijne meening, was de neutralisatie der Zwarte zee niet genoeg gewaarborgd, en waren geene voldoende bepalingen gemaakt om te beletten, dat Sebastopol door de Russen op nieuw tot een sterk punt van aanval tegen Turkije gemaakt werd. Men had moeten zorgen, dat de forten op de Circassische kust niet weder opgebouwd werden, en Circassië tot een sterken voormuur aan den kánt van Azië tegen toekomstige aanvallen van Rusland moeten maken.

De graaf *van Aberdeen* is van meening dat de neutralisatie van de Zwarte zee eigenlijk eene onmogelijkheid is en dat men zich het regt had moeten voorbehouden om in de binnenlandsche aangelegenheden van Turkije tusschen beiden te komen.

Ten slotte werd het voorgestelde adres zonder stemming aangenomen.

In het Huis der Gemeenten werd het adres van gelukwensching voorgesteld door den heer *Dennison*.

Ook in deze vergadering hebben eenige sprekers geoordeeld, dat de onafhankelijkheid en integriteit van Turkije niet genoegzaam verzekerd, en derhalve het doel des oorlogs niet bereikt was. Dit gevoelen werd ontwikkeld door lord *Manners* en lord *Hamilton*, welke daarbij vooral zich beklaagden over het gemis van maatregelen om aanvallen van Rusland op de Aziatische gewesten van Turkije te verhoeden.

De heer *Layard* hechtte zijne goedkeuring aan het traktaat, en prees lord *Clarendon* zeer wegens de bij de onderhandelingen betoonde bekwaamheid. Voor het overige beklaagde deze spreker zich ernstig over den toestand van Italië, en verklaarde, dat daar in sommige Staten veel minder vrijheid heerscht dan in Turkije.

Lord *J. Russell* betuigde zeer voldaan te zijn over den uitslag der onderhandelingen, en prees de bewindslieden omdat zij den oorlog niet voortgezet hebben ten einde nog grootere voordeelen te behalen. Met dit al wenschte hij, dat Rusland zich bij het traktaat zelf stelliger en duidelijker verbonden had ten aanzien van de verpligting om te Nikolaïeff niet meer oorlogsschepen te bouwen, dan voortaan in de Zwarte zee onderhouden mogten worden; alsmede, dat de Circassische forten niet aan Rusland teruggegeven waren, vermits deze sterkten te

eenige tijd konden dienen tot uitbreiding der Russische magt op de Zwarte zee.

De minister *Wood* merkte daarop aan, dat de zaken van Circassië gelaten zijn in den zelfden toestand waarin zij vóór den oorlog verkeerden, en dat, in geval men Rusland had willen noodzaken om de Circassische forten niet op te bouwen, Turkije zich ook zou hebben moeten verbinden om Varna te slopen.

Ten slotte is het voorgestelde adres onveranderd aangenomen, zonder hoofdelijke stemming; de oppositie-partij achtte niet raadzaam hare getalsterkte te doen blijken, en, even als in het hoogerhuis, erkende zij hare zwakheid door niet te verlangen dat het adres in stemming gebragt wierd.

Het amendement van den heer *Phillimore*, strekkende om de verklaring van het Parijsche congres betrekkelijk het zeeregt in oorlogstijd en bepaaldelijk de afschaffing van het regt van visitatie af te keuren, vond weinig of geen ondersteuning en is door den voorsteller ingetrokken.

De uitkomst van de beraadslaging des Parlements over het beleid en den afloop der vredesonderhandelingen heeft alzoo aan het ministerie *Palmerston* nieuwe vastheid bijgezet.

De Koningin heeft reeds haar antwoord op het adres van de kamers medegedeeld. Lord *Palmerston* heeft in het Huis der Gemeenten een wets-voorstel aangeboden, strekkende, om aan den generaal *Williams* een jaargeld toe te kennen van 1000 £ en den titel van baronet onder de benaming van sir *William Williams of Kars*. Dit voorstel is door beide Kamers met geestdrift ontvangen. In het Huis der Lords heeft lord *Panmure* voorgesteld, dat het Huis zijn dank betuige aan het leger en de vloot. De hertog van *Cambridge*, de lords *Derby*, *Cardigan*, *Granville* en *Grey* spraken ten gunste van het voorstel, dat aangenomen werd. In het Huis der Gemeenten deed lord *Palmerston* gelijk voorstel; het is zonder discussie aangenomen, nadat het door den heer *Disraëli* was ondersteund.

— Gisteren gaf de lord-mayor van Londen het gewone jaarlijksche banket aan de ministers. Bij deze gelegenheid heeft graaf *Persigny*, de Fransche gezant, het Engelsch-Fransch verbond verheerlijkt. Lord *Palmerston*, de heer *Musurus*, Turksch gezant, en lord *Clarendon* hielden redevoeringen naar aanleiding van den gesloten vrede, welks voorwaarden door hen als zeer voldoende werden beschouwd.

— De *Morning Post* meldt, dat de Koningin, ter gelegenheid van het sluiten des vredes, eene volledige amnestie heeft verleend wegens alle staatkundige misdrijven. *O'Brien* en *Forth* zijn daarvan niet uitgesloten.

— De *Morning-Post* meldt, dat lord *Woodhouse* is benoemd tot Britsch gezant te Petersburg.

— Van wege den minister van oorlog is medegedeeld, dat de vermindering, die het budget van zijn departement voor het loopende dienstjaar ten gevolge van het herstel des vredes ondergaan zal, niet minder dan 20 millioen pond sterling bedraagt. Het totaal van dat budget is eenige weken geleden, gelijk men zich herinnert, voorloopig op 34 millioen gesteld.

— Ter beurze is heden aangekondigd, dat de regering eene nieuwe leening van vijf millioen in geconsolideerde schuld wil sluiten.

— Te Plymouth was bereids onder het Britsch-Duitsch legioen een oproer uitgebarsten, ten gevolge van ontevredenheid jegens den kolonel. Een detachement artillerie was derwaarts gezonden om de muiterij te bedwingen.

— De *Times* heeft zich geheel met het vredeswerk verzoend. Het levert naar aanleiding van de beraadslagingen in het parlement een uitvoerig betoog, waarin de voordeelen worden uiteengezet, welke het traktaat oplevert. Dat invloedrijke blad doet daarbij op nieuw uitkomen, dat Engeland allezins reden heeft om zich over den vrede te verblijden, al heeft hij aan Rusland geen zware opofferingen opgelegd, en dat er nog wel eens weder omstandigheden zouden kunnen komen, waarin Europa, even als tijdens *Napoleon I*, Ruslands hulp noodig heeft *om de plannen van heerschzuchtige geweldenaren te verijdelen*. Gelukkig voor Engeland, dat het niet zoo nietig is in het oog van zijn Franschen nabuur als het kleine België, anders zouden dergelijke toespelingen als de *Times* hier maakt welligt aanleiding kunnen geven aan de Fransche regering, om ook eens met de Engelsche drukpersvrijheid af te rekenen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Mei.

Men zal zich herinneren, dat de Keizer bij de geboorte van den keizerlijken prins, amnestie heeft toegezegd aan elk staatkundig uitgewekene die verlof zou vragen in Frankrijk terug te keeren. Welnu! van de 400 ingekomen aanvragen is slechts op 32 gunstig beschikt. Al de andere werden, na door de regering te zijn onderzocht, gewezen van de hand, en de adressanten hebben van hunnen vernederenden stap niet het minste voordeel gehad. Onder die personen bevindt zich overigens niet één bekende naam. De regering moest toch bedenken, dat zij, door alleen den *schijn* aan te nemen van goedertieren te zijn, nog veel meer personen van zich vervreemden zal, dan wanneer zij zich voordoet zoo als zij is, hoe streng en despotiek dan ook.

— De Fransche dagbladen hebben een' hevigen strijd geopend tegen de Belgische, wier aanvallen op Frankrijk en *Napoleon III*, zij strengelijk gispen. Vooral de *Pays* behelst een heftig artikel in dien zin, hetwelk eindigt met de woorden: »De maatschappij en de zedelijkheid moeten zich wapenen met het zwaard der wrake." — De *Précurseur* merkt bij die gelegenheid op, dat tegenover de hartstogtelijke taal en de onverholen bedreigingen der Fransche dagbladen, de Belgische regering van hare zijde het volste regt verworven heeft, om van Keizer *Napoleon* de uitvaardiging van wetten te eischen, geschikt om België en zijne regering voor de aanvallen der Fransche dagbladen te vrijwaren!

— De Keizer heeft aan den prefect van politie een schrijven gerigt, om alle mogelijke maatregelen te nemen ten einde het misbruik van het beursspel tegen te gaan, en onder anderen die soort van personen streng te straffen, welke aan sommige ligtgeloovige speculanten geld afpersen, onder voorgeven dat zij zekeren invloed hebben.

De keizerlijke regering wil, dat in het algemeen alle windhandel, die inderdaad niet anders is voor den eerlijken handel en de kunstvlijt, dan wat de woekerplanten voor den boom zijn, zoo veel mogelijk tegengegaan en waar het kan gestraft worde. De groote moeijelijkheid is echter het bewijs daarvan te leveren.

— Prins *Napoleon* vertrekt binnen een paar dagen van Havre naar Stokholm, ten einde de Koningin van Zweden — de meter van den keizerlijken prins — van daar af te halen en naar Parijs te geleiden,

— De Oostenrijksche aartshertog *Maximiliaan Ferdinand*, een broeder van den Keizer van Oostenrijk, wordt eerstdaags te Parijs verwacht, en zal eenige dagen aan het hof doorbrengen, terwijl gezegd wordt dat Keizer *Frans Joseph* zelf den wensch koestert en het voornemen heeft, om zoo spoedig mogelijk Keizer *Napoleon* persoonlijk te leeren kennen.

De baron *von Hubner*, tot dusver buitengewoon minister van Oostenrijk bij de regering alhier, is tot den rang van ambassadeur bevorderd. Evenals de zoo even genoemde reizen beschouwt men ook deze benoeming als afdoende blijken van de steeds toenemende goede verstandhouding tusschen Frankrijk en Oostenrijk.

Nog moet te dien opzigte worden opgemerkt, dat graaf *Walewski* van den Keizer van Oostenrijk het grootkruis der St. Stefanus-orde heeft ontvangen.

— Men heeft te Parijs met eene zekere verwondering het bestaan vernomen van het afzonderlijk verdrag, hetwelk den 15den April geteekend is tusschen Frankrijk, Groot-Brittanje en Oostenrijk, tot wederzijdsche waarborging van de uitvoering der bepalingen van het algemeen vredesverdrag van den 30sten Maart. Men beweert dat de Russische gevolmagtigden geen kennis droegen van het bestaan dezer overeenkomst, en zij zouden ten hoogste verwonderd zijn door de mededeeling daarvan in de Engelsche dagbladen. In hoever deze verzekering geloof verdient, is moeijelijk te bepalen, maar het is niet waarschijnlijk, dat, zoo als sommigen willen, deze omstandigheid de vriendschappelijke verhouding tusschen de hoven van Parijs en Petersburg zoude verkoeld hebben.

— In het begin dezer week zijn door de correctioneele regtbank te Parijs wederom een aantal personen wegens deelneming aan geheime genootschappen veroordeeld. »De geheime genootschappen — zegt de Parijsche berigtgever van de *Globe* — zijn een vloek voor Frankrijk; zoolang zij bestaan, zou de Keizer roekeloos handelen met de volksvrijheid uit te breiden; want de vrijheid zou door de in het duister woelende zamenzweerders terstond als een middel tot omkeering der politieke en maatschappelijke orde misbruikt worden."

— Te Marseille hebben de granen eene rijzing ondergaan.

BELGIE.

BRUSSEL, 8 Mei.

De interpellatie van den heer *Orts*, nopens de bedreiging van den Franschen minister van buitenlandsche zaken tegen de Belgische drukpers, heeft in de openbare zitting der kamers van heden plaats gehad. Zij zal, zegt de *Amst. Ct.*, als een gedenkwaardig feit in onze jaarboeken blijven opgeteekend. Talloos was het publiek dat die zitting bijwoonde; de tribune der diplomaten was stampvol. De kamer zelve was voltallig.

De heer *Orts* heeft zijne interpellatie tot de regering gerigt, te midden eener algemeene spanning en gisting, waaraan de spreker zelf niet vreemd bleef. Met zeer veel welsprekendheid werd de Belgische drukpers tegen de onregtvaardige beschuldiging van graaf *Walewski* door den heer *Orts* verdedigd. Hij trad over dit punt in zeer breedvoerige beschouwingen, en eindigt met het stellen van de volgende drie vragen aan de regering, die door den minister van buitenlandsche zaken categorisch werden beantwoord.

Eerste vraag. »Heeft de Belgische regering geantwoord op de in het Parijsche congres geuite beschuldigingen tegen de Belgische drukpers?" — *Antwoord.* »Zoodra het protocol van den 8sten April ter mijner kennis was gekomen, heb ik, niettegenstaande de smartelijke omstandigheden waarin ik mij bevond (de dood zijns vaders), onmiddellijk een antwoord in gereedheid gebragt, dat reeds sedert vier dagen is voltooid, doch dat ik niet zal teekenen en verzenden vóór dat mij het traktaat van Parijs met de protocollen officiëel zal zijn medegedeeld."

Tweede vraag. »Is door eene der groote mogendheden eenige wijziging, welke ook, in de Belgische grondwet gevraagd?" — *Antwoord.* »GEENE."

Derde vraag. »Bijaldien zulk eene wijziging zou worden gevraagd, zou dan de regering er in toestemmen?" — *Antwoord.* »NOOIT."

»Bij zulk eene verklaring," riep de heer *Orts* uit, blijft mij slechts nog één woord te zeggen over: Ik ben er trotsch op dat die verklaring is afgelegd door een voormalig lid van het congres." (De minister van buitenlandsche zaken, graaf *Vilain XIV*.) Op nieuw barstte een salvo van bravo's los.

Op deze woorden maakte een onbeschrijfelijke geestdrift zich van de kamer en het publiek meester. Verscheidene minuten achtereen hielden de daverende toejuichingen, die door de zaal weêrgalmden, onafgebroken aan.

De voorzitter wilde daarna tot de aan de orde gestelde werkzaamheden overgaan, doch de leden waren zoo zeer bewogen, dat zij tot de behandeling van zaken niet in staat waren, en de vergadering werd opgeheven, terwijl de ministers door de afgevaardigden omstuwd werden, die hen met gelukwenschingen overlaadden.

De *Emancipation*, van den heer *Coomans*, gaat voort aan de Fransche regering de Belgische bladen op te geven, die de grootheid des door de Voorzienigheid uitverkorenen niet aanbidden. Het getal der aangeklaagde bladen is reeds 27. Dit schandelijk gedrag van de *Emancipation* verwekt hier onder het publiek zoo veel verontwaardiging en afkeer, dat er sprake is van eene algemeene bijeenkomst der redacteuren van dagbladen, om tegen zulk eene houding in de tegenwoordige omstandigheden te protesteren.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 8 Mei,

Men verneemt, dat de beide afdeelingen waterstaat bij het departement van binnenlandsche zaken vereenigd zijn en aan het hoofd daarvan geplaatst is de heer *L. J. A. van den Kun*.

— Naar men verneemt, zal er in deze maand weder eene promotie bij het leger plaats hebben.

— De algemeene vergadering van de Nederl. vereeniging tot afschaffing van sterken drank zal dit jaar gehouden worden te 's Hertogenbosch, op Woensdag en Donderdag den 9den en 10den Julij.

— Naar men verneemt, zijn de werkzaamheden bij de synodale commissie zoo veelvuldig, dat zij nog ongeveer 14 dagen hare zittingen zal moeten voortzetten.

AMSTERDAM, 8 Mei.

Dezer dagen heeft zich heimelijk van hier verwijderd de leenbankhouder *S.*, wonende op het Rokin te dezer stede, met achterlating van een te-kort van meer dan een ton gouds. Bedoelde leenbankhouder is, naar men zegt, buiten zijne instructie gegaan en heeft beleeningen van een aanzienlijk bedrag op verschillende handels-artikelen gesloten. Naar wij vernemen, zal de schamele klasse, die met hem gehandeld heeft, gelukkig niet veel schade lijden, maar zijn personen van eenig fortuin de slagtoffers geworden van het te groot vertrouwen in hem gesteld.

— Het committé der Engelsche Lloyds heeft tot zijnen expert voor Nederland en België benoemd den heer *Precious*, vroeger werkzaam op de koninklijke werven te Woolwich en expert van Lloyds te Newcastle. Voornoemde expert zal te Rotterdam resideren.

LEIDEN, 8 Mei.

Een paar dagen geleden overleed alhier zekere *v. D.*, een broodbakker, en was diens begrafenis heden ochtend bepaald, doch in den afgeloopen nacht hoorde de dienstmaagd een zwaren slag, en bleek bij onderzoek, dat de doode op den grond lag en de kist onderst boven: dadelijk aan schijndood denkende, werden een paar professoren geroepen en een uit Amsterdam ontboden. Of nu *v. D.* werkelijk schijndood was, is nog niet bekend, de begrafenis evenwel is twee dagen uitgesteld.

GRONINGEN, 10 Mei.

Bij het verslag in ons vorig nommer van het verhandelde in de op eergisteren gehoudene vergadering van deelnemers der Noord-Willemskanaal-maatschappij — hebben wij heden nog den uitslag op te geven van de verkiezing van directeuren en commissarissen. Van de uitgebragte 163 stemmen vereenigden zich bij de eerste stemming, tot het benoemen van directeuren, op de heeren U. G. SCHILTHUIS, J.z., 154; J. HOMAN 150; J. CARDINAAL 87 stemmen; zoodat deze zijn benoemd; terwijl tot commissarissen gelijkerwijze werden gekozen de heeren mr. H. VOS, te Assen, met 153; mr. H. C. CARSTEN, te Assen, met 150; mr. J. W. QUINTUS, te Groningen, met 144; J. W. C. baron v. ITTERSUM, te Groningen, met 143, en mr. P. W. ALSTROPHIUS GRÉVELINK, te 's Gravenhage, met 124 stemmen.

Behalve de heer CARDINAAL, waren alle benoemden in de vergadering tegenwoordig en verklaarden zich bereid de opgedragen betrekking te aanvaarden, zoodat de concessionarissen *alle* tot het bestuur van de maatschappij zullen behooren.

Hiermede de bepaalde werkzaamheden der vergadering zijnde afgeloopen, verzocht nog de heer J. HOMAN het woord en bedankte in zeer hartelijke bewoordingen de concessionarissen voor den onvermoeiden ijver en volharding, die zij gedurende zeven jaren hadden aangewend, om alle voorgekomen bezwaren te overwinnen en tot zooverre een ontwerp tot stand te brengen, waarvan de uitvoering niet alleen hun de dankbaarheid van het geheele vaderland zou verzekeren, maar tevens die van het nageslacht, zoodat hunne namen steeds in gezegend aandenken zouden blijven. Ten slotte stelde hij voor, den voorzitter te verzoeken wel te willen toestaan, dat de aanspraak, waarmede z. ed. de vergadering had geopend, gedrukt en aan de deelnemers toegezonden werd, om ze als een aandenken aan deze *eerste* algemeene vergadering der *Noord-Willemskanaal-maatschappij* bij hunne daartoe betrekkelijke stukken te kunnen nederleggen. Dit van alle zijden ondersteund wordende, gaf de heer v. ITTERSUM hiertoe zijne toestemming en sloot z. ed. de vergadering op eene zeer gepaste wijze, nog doende uitkomen, dat de band der overeenstemming, tusschen de ingezetenen van Drenthe en Groningen reeds bestaande, door de verbeterde communicatie, de vrucht vooral van hunne gemeenschappelijke zamenwerking, zoo mogelijk nog nader zou worden toegehaald.

— Op de weekmarkt van den 9den dezer is door de politie, ter zake te ligt wegende boter bekeurd, AALTJE VEENKER, vrouw van J. WALLINGA, landbouwer te *Westerbroek*.

— De gedeputeerde staten dezer provincie hebben ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat, — in gevolge koninklijk besluit van den 11den Dec. 1855, houdende, met aanvulling van dat van den 4den Nov. 1854, nadere regeling van de tolheffing en plaatsing van de tolboomen op den weg van Loppersum over Godlinze naar Appingedam en de bijbehoorende zijtakken, — de nog ontbrekende tolboomen provisioneel zullen worden geplaatst op de volgende standplaatsen, als: 1) Voor de heffing van een halven tol op den zijtak van Schatsborg naar 't Zandt, bij de behuizing van den daglooner DERKS JACOBS KRUIZINGA, kadastraal perceel F no. 424 van de gemeente 't Zandt. 2) Voor de heffing van een vollen tol te Kokshorn bij het passeren van één of van de beide volgende tolboomen, als: *a.* Voor de doorloopende route, bij de behuizing van den molenaar SIMON EDZES VAN DER LAAN, ongeveer 100 el oostwaarts van Kokshorn; *b.* Voor den zijtak naar Spijk, bij de behuizing van den bakker DERK KLAASSENS VAN DIJK, in het zuidelijk einde van Losdorp; 3) Voor de heffing van een halven tol, op den zijtak van Katmis naar Bierum, bij de behuizing van KORNELIS K. MULDER, kadastraal perceel sectie C no. 224, van de gemeente Bierum. Dat voorts de tolheffing aan deze tolboomen zal aanvangen met middernacht tusschen den 14den en 15den dezer, overeenkomstig het tarief, daarvoor bij laatstvermeld koninklijk besluit aangewezen.

— Prof. G. W. VREEDE heeft het volgende behartigingswaardige artikel in de *Utr. Courant* doen plaatsen:

In de *Staats-Courant* van heden (8sten Mei) leest men: »Intusschen gaan sommige Belgische dagbladen voort, den Keizer der Franschen en zijne voornaamste staatsdienaren met boosaardige verdenkingen en vuile smaadtaal te vervolgen, even alsof zij ten doel hebben, de verwijten van den graaf *Walewski* en van de overige leden der Parijsche conferentie ruimschoots te verdienen."

Ongaarne verbreken wij het stilzwijgen, maar de ernst der oogenblikken, welke wij beleven, maakt het tijdig spreken tot duren pligt. Het geldt de vrijheid van drukpers, die door eene buitenlandsche magt in België wordt bedreigd, en in dat middenpunt van Europa niet gekrenkt kan worden, of het verderfelijk voorbeeld werkt op het naburige en kleine constitutionele Staten, allereerst op Nederland, onvermijdelijk terug. Naauwelijks was het protocol der zitting van den 8sten April j.l., de klagt van den graaf WALEWSKI, inhoudende, kenbaar geworden, of niet slechts in Groot-Brittanje, maar overal waar de pers niet, gelijk in Frankrijk, aan banden ligt, werd een kreet van verbazing en van afkeuring tevens geuit over deze zamenspanning der kabinetten tegen de regten van een zelfstandig en onafhankelijk volk. Nu de oorlog geëindigd is, welke men zich beroemde in het belang der Westersche beschaving en verlichting te hebben ondernomen, vangt men een' kruistogt tegen de drukpers aan, tegen die magt, welke een van onze ministers weleer »de Koningin der aarde" heeft genoemd, nooit straffeloos aangerand. Wat in 1839 door alle vrienden van eene redelijke vrijheid in Nederland werd toegejuicht, toen het den kloeken verdediger van de onbelemmerde uiting der gedachten als overwinnaar uit de pleitzaal zag treden, heeft in 1856 niet opgehouden waar te zijn. Maar hoe komt het dan, dat de gemeenlijk zoo weinig spraakzame en uiterst bescheidene *Staats-Courant* zich plotseling die overbodige en bittere kritiek veroorlooft van hetgeen in België geschiedt? Wat roept en drijft het Nederlandsche regeringsblad zich aldus ongevergd in de huiselijke aangelegenheden van een Rijk te mengen, welks genegenheid ons niet onverschillig kan zijn? Wat dáár tegen de openbare orde en de wetten mogt zijn misdreven, zal door eene waakzame overheid vrijwillig en genoegzaam worden te keer gegaan en beteugeld. Voegt het ons, de bezwaren waarmede het Brusselsche bewind in de beantwoording van overmoedige eischen te kampen heeft, noodeloos te vermeerderen? Wat gaat ons Nederlanders, de al dan niet-gegronde berisping aan der Belgische staatsinstellingen, die om ligt te bevroeden redenen, te Berlijn en te Weenen, te Petersburg en te Konstantinopel, zoomin als te Parijs welgevallig kunnen zijn? Wanneer wij in dwaze kortzigtigheid eerst den plasdank bij de groote mogendheden najagen, loopen wij vroeg of laat gevaar, op onze beurt, zoowel als België, het meesterschap van deze of gene conferentie te moeten verduren en uit den mond hetzij dan van graaf WALEWSKI, van den minister v. MANTEUFFEL, van ALI-pacha of van andere uitnemende voorstanders der vrijheid van spreken en schrijven, gelijksoortige verwijten wegens boosaardige verdenkingen en vuile smaadtaal te verdienen. Wachten wij ons zorgvuldig de bevoegdheid van dien opgeworpen regterstoel van Europa te erkennen; en vergeten wij nimmer, dat in de eerste maanden na de afschudding van het Fransche juk, de willekeurige censuur door het Napoleontische bestuur ingevoerd, geheel en al werd afgeschaft als »ten eenemale strijdig met de liberale denkwijze, waarop elk regtgeaard Nederlander den hoogsten prijs stelt, en die steeds het gouvernement dezer landen heeft gekenschetst." (*) Wij vertrouwen, dat het regeringsblad voortaan, zoo afgemeten en behoedzaam als gewoonlijk, zelfs den schijn zal vermijden, alsof het kabinet van 's Gravenhage, even blind als onedelmoedig, den toeleg der vreemde hoven tegen eene natie, die ons tot een onwaardeerbaren voormuur strekt, zoude willen begunstigen.

(*) *Besluit van den Souvereinen Vorst, den 24sten Januarij* 1814.

AANBESTEDING.

GRONINGEN, 10 Maart. Heden morgen werd in een der vertrekken van het provinciehuis aanbesteed: Het leveren van materialen tot het onderhouden van den provincialen weg van Loppersum, over Godlinze en Holwierde naar Appingedam, met de embranchementen naar 't Zandt, Spijk en Bierum, in twee perceelen, als: 1. Het gedeelte van Loppersum tot Kokshorn met het embranchement naar 't Zandt; inschrijvers: *M. Doornbosch*, te Holwierde, *f* 3097; *C. Kuieck*, te Holwierde, *f* 3090; *J. H. Limborgh*, te Groningen, *f* 2999. 2. Het gedeelte van Kokshorn tot Appingedam met de embranchementen naar Spijk en Bierum; inschrijver: *C. Kuieck*, te Opwierde, voor *f* 5249.

KUNSTNIEUWS.

Wij hebben reeds vroeger medegedeeld, dat de tooneelgezelschappen van de heeren J. E. DUPORT en A. VAN LIER de kermis die in de aanstaande week een aanvang neemt zouden bezoeken, en voegen er thans nog bij, dat het gezelschap van den eersten waarschijnlijk Donderdag avond een aanvang met zijne voorstellingen zal maken. Het is overbodig de leden van dit gezelschap bij het publiek in te leiden. Zij zijn door hun telkens wederkeerend bezoek op de Groninger kermis reeds overbekend. Genoegzaam alle die leden waaruit het gezelschap verleden jaar bestond, komen ook thans weder herwaarts over en zullen zonder twijfel een even druk bezoek tot zich lokken als vroeger. Het rijke repertoire zal daartoe gewis ook veel bijdragen; de meest geliefkoosde stukken uit de Fransche en Hoogduitsche school zijn daarin opgenomen.

KERK- en SCHOOLNIEUWS.

Door den kerkeraad der Herv. gemeente te Rhenen, is tot pred. beroepen ds. *D. Gildemeester*, thans te Elburg.

— Uit het vroeger medegedeeld drietal predikanten heeft de kerkeraad der Remonstrantsch Gereformeerde gemeente te Rotterdam tot predikant beroepen ds. *C. P. Tiele*, te Moordrecht.

Maandag j.l. had te Ferwerd het vergelijkend examen plaats voor de vacante onderwijzers betrekking c. a. van Genum en Jislum. Tot dit examen, waartoe zich 25 sollicitanten hadden aangegeven, waren 23 opgekomen en toegelaten. De uitslag van hetzelve was, dat *E. Kruizinga*, van Kommerzijl; *J. Roorda*, van Holwerd; *T. van der Werf*, van Sijbrandaburen; *R. H. Beute*, van Ferwerd, en *S. Smeding*, van Akkrum, respectivelijk de meeste goedkeuringsblijken bekwamen. Uit dit vijftal zal eerstdaags eene keuze worden gedaan.

(*Ingezonden.*)

Aan de Kiezers van het Kiesdistrict Groningen.

Het is u bekend, dat de kiesvereeniging *Vrijheid en Orde* den heer HOMAN niet tot kandidaat heeft gesteld bij de aanstaande aftreding van leden der Provinciale Staten.

Hoewel ons geheel vereenigende met het artikel in de *Provinciale Courant* van laatstleden Donderdag, over dergelijke handelingen, zullen wij hierover in geen betoog treden. Wij hebben nimmer personen, alléén zaken op het oog. Het belang onzer geboortestad ligt ons te na aan het hart dan dat wij het stilzwijgen konden bewaren.

De heer HOMAN is niet alleen lid der Staten, maar hij is ook lid der Gedeputeerde Staten. Bij herkiezing tot de eerste betrekking zullen de Staten van Groningen zijne goede trouw, kunde en ijver te zeer op prijs stellen, dan dat aan zijne herkiezing tot Gedeputeerde te twijfelen valt; wordt hij echter door een ander lid vervangen, dan zal het moeijelijk zijn, uit de overige leden uit de stad eene keuze tot Gedeputeerde te doen, dewijl sommigen hunner dit ambtshalve niet kunnen zijn, zulks aan anderen door vele beroepsbezigheden niet voegt.

Mogten wij in het laatste ons vergissen en er zelfs iemand onder hen zijn, die nu reeds hoopt Gedeputeerde te worden, dan is het toch hoogst onzeker, dat zoo iemand wordt gekozen, omdat thans twee leden uit dit kiesdistrict zitting hebben in het collegie van Gedeputeerde Staten, en daarin niemand wordt gevonden uit de kiesdistricten Hoogezand, Zuidhorn en Oude Pekela.

Kiezers van Groningen! speelt daarom niet dit gevaarlijk spel, maar brengt met ons uwe stemmen uit op

den Heer **JOHANNES HOMAN**, te *Groningen*.

Wij voegen hierbij voornaam en woonplaats, met uitnoodiging aan U, dit ook te doen op *de stembriefjes*, ter voorkoming eener verkeerde opvatting.

Eenige Kiezers,
waaronder leden van de kiesvereeniging
Vrijheid en Orde.

Kleurblindheid.

Men begint nu langs onze spoorweglijnen al meer en meer gebruik te maken van bonte lantarens, bij wijze van seinen, — een bewijs, naar het ons voorkomt, dat men die geschikter voor het doel berekent, dan de oude telegraafseinen van vroeger. Wij hebben hiermede vrede, mits de spoorwegdirectiën met behoorlijke omzigtigheid te werk gaan en niet door achteloosheid het leven der passagiers in de waagschaal zetten. — Het gebruik van gekleurde seinen eischt ten opzigte der keuze van iedereen, die er mede te doen heeft, van de wachters langs de lijn, tot aan de conducteurs der treinen en de machinisten op de locomotieven, de grootste omzigtigheid. Want (wij wilden zoo gaarne dat de spoorwegdirectiën hierop acht gaven), veel meer menschen dan men zich verbeeldt, zijn kleur-blind, dat is, niet in staat op eenigen afstand, vele kleuren van elkaar te onderscheiden. — Zoo ver wij weten, ontbreekt het ons aan statistieke opgaven dienaangaande hier te lande; in Engeland is men reeds op dit punt op de hoogte en wij deelen nu eenige belangrijke wenken over de zoogenaamde kleurblindheid uit de onderzoekingen van den beroemden dr. WILSON mede.

Algemeen heeft hij opgemerkt, dat veel meer mannen dan vrouwen aan deze ziekte onderhevig zijn, zoodat de verhouding van mannen, die eenigzins gebrekkig de kleuren onderscheiden, als één tot twintig is; terwijl één in de vijftig zoodanig daaraan onderhevig is, dat hij rood van groen, zwart of bruin niet weet te onderscheiden.

Naar het schijnt, zijn alle klassen der maatschappij op eene gelijke wijze aan dit gebrek onderhevig, zoodat in elke talrijke vergadering, men het bijna als zeker mag aannemen, dat er enkele menschen onder de menigte zijn, die buiten staat zijn, om groen van rood, en rozenrood van lichtblaauw te onderscheiden.

In de meeste gevallen van kleur-blindheid kunnen vele kleuren duidelijk onderscheiden worden, terwijl ten minste twee, en grootendeels vier tinten, onderling verward worden: deze vier zijn rood, groen, olijfkleur en bruin. De gele kleur is diegene waarin de minsten zich vergissen; daarop volgt een zuiver schitterend blaauw. Geel en blaauw intusschen met elkaar tot groen vermengd, leveren het grootste bezwaar voor den kleurblinde op. — Het rood veroorzaakt als zuivere kleur ook de meeste zwarigheden: het wordt veelal met groen en zwart verwisseld. Daar de kleur-blinden het rood in het purper niet zien, houden zij ook die kleur voor blaauw, — even als een oranjetint bij hen voor lichtgeel doorgaat. Het is een zeer gewoon geval onder kleur-blinden, dat zij op een zeer korten afstand de roode bloem van eene verbena niet van het groene blad kunnen onderscheiden. — Inmiddels zijn rood en groen de twee kleuren welke het meest aan boord van schepen of langs spoorwegen voor seinen gebruikt worden. Eene der groote spoorwegmaatschappijen in Engeland heeft het gevaar van kleur-blinde wachters ingezien, en er wordt nu niemand daartoe aangesteld, eer hij het bewijs geleverd heeft, dat hij niet aan een gebrekkig gezigtsorgaan ten opzigte der kleuren lijdt.

Wij bevelen deze daadzaken zeer in de aandacht aan van hen, die ze bijzonder aangaan: — onze spoorweg-directiën vooral heden ten dage. Door een weinigje voorzigtigheid zal men welligt groote rampen kunnen voorkomen. (*Arnh. Ct.*)

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 10 *Mei*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	63.
Dito Dito	» 3	»	$75\frac{3}{16}$.
Dito Dito	» 4	»	93¾.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	79¼.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	$40\frac{7}{16}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	84⅜.
Dito Nation. Metall	» 5	»	80⅛.
SPANJE Onbep. St.	» 1¼	»	24¾.
Dito Binnenl	» 3	»	$39\frac{11}{16}$.
PORTUGAL	» 3	»	45.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	102¼.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	101½.

LONDEN, 10 *Mei*. Consols 93¼.

(Het telegrafisch berigt slechts in een gedeelte van ons vorig nummer opgenomen, was reeds te 5 uur 14 minuten te Amsterdam aangeboden en werd eerst ruim 3½ later overgeseind, zoodat wij het na 8 uur ontvingen. Bij den grooten haast der overname zijn toen in een paar effecten-noteringen misstellingen ingeslopen: de 2½ pCts. waren 1 pCt. te hoog, de 3 pCts. 1 pCt. te laag opgegeven.)

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 6 Mei, *Zijlstra* Mentor, Batavia.
TEXEL 8 Mei, *Ruiten* Verwachting, Leith.
VLISSINGEN 5 Mei, *Bruijnseels* Pantalon, Buenos Ayros.
AMHERST 2 Maart, *Uil* Madura en *Hazelhoff* Odelia Margaretha, Rotterdam.
SAN FRANCISCO 10 Maart, *van Hees* Jan van Schaffelaar, Cardiff.
ST. GEORGE D'ELMINA 21 Maart, *van Booven* St. George de la Mina, Rotterdam.
LIBERIA 2 April, *v. d. Harst* Guinea, Rott.
SIERRA LEONA 16 Maart, *de Witt* Axim, Rott.
CHARLESTON 14 April, *Hoff* Frederik Hendrik, Newc.
MALTA 24 April, *v. d. Gaauw* Maria Johanna, Vlaard.
ALICANTE 21 April, *Molema* Paulus, Newc.
CADIX 19 April, *Lodewijks* Alberdina, Seville.
LONDEN 6 Mei, *Feenstra* Sliedrecht, Montevideo.
Bij DOUVRES 5 Mei, *Wessels* Elisabeth Machtelina, v. Liverpool n. Nerva.
Bij DUNGENESS 5 Mei, *Nepperus* Elisabeth, v. Liverp. n. Petersb.
Bij FOLKESTONE 5 Mei, *Muller* Imine Brons, v. Rio de Janeiro n. Hamburg; *Franken* Janna Adriana, v. Suriname n. Amst.
PORTLAND 5 Mei, *Muller* de Zwarte Zwaan, v. Banjoew. n. Rott.
Bij GOUDSTAART 4 Mei, *Janzen* Factorij en *Timmer qq.* Christina Agatha, v. Banjoew. n. Amst.; — 5 *Hulshoff* Dorothea Henriëtte, v. St. John's n. Londen.
QUEENSTOWN 4 Mei, *Stuit* Beerta Hendrika, Ibraïla.
ABERDEEN 3 Mei, *Voogt* Jacoba Christina, Koningsb.
NORTH SHIELDS 5 Mei, *de Boer* Alida Elisabeth, Harl.
HARWICH 5 Mei, *Janknecht* Kooph. en Zeev., v. Ipswich n. Newc.
BRUNSHAUSEN 7 Mei, *Legger* Jantina Catharina, Harl.
STOLPEMUNDE 1 Mei, *Gort* Frouwina, *Kroon* Hermina en *Prins* Roelfina, Stettin.
KOPPENHAGE 5 Mei, *de Jonge* Jantina, Rott.
Ter reede van LIBAU 2 Mei, *Bakker* Vriendschap, Stettin, zou n. Petersburg verzeilen.
GOTHENBURG 30 April, *Tolner* Zeemeeuw, Londen.
DANTZIG 3 Mei, *Brouwer* Elisabeth, Hamburg.
PILLAU 4 Mei, *Jentsema* Cornelia en *Dik* Apollo's, Newc.; — 5 *Potjewijd* Alida Petronella, Liverpool.
HOLTENAU 3 Mei, *Brouwer* Antje, v. Dantzig n. Harl.; *Kranenborg* Johanna, v. Windau n. Rendsb.
RENDSBURG 4 Mei, *Topzant* Martha, v. Memel n. Holland; *Scholtens* Hilleg. Scholtens, v. Rott. n. Stettin; *Scholtens* Maria, v. Windau n. Schulperz.; — 5 *Schaap* Geerdina Geertruida, v. Amst. n. Kiel; *Woudstra* Jonge Kerst, v. Antw. n. Lubeck.

Vertrokken.

AMSTERDAM 6 Mei, *Ruige* Stad Leijden, Genua; *Hoeksma* Corn. Wilhelmina, Petersb.; — 7 *Lunde* Cornelia, Archangel; *Regtdoorzee* Dina Elisabeth en 8 *de Weerd Jr.* Groot Lankum, Petersb.
TEXEL 8 Mei, *Meijer* Margritha, Hull.
HELVOET 6 Mei, *Kuijper* Maasnymph, Newyork; — 7 *Bakker* Vr. Geertje en *de Boer* Helena Catharina, Archangel.
BRIELLE 7 Mei, *Koning* Geesiena, Londen; *den Breems* Fortuna, Newcastle.
MAASSLUIS 7 Mei, *Legger* Drie Broeders, Newc.
DEAL 5 Mei, *Meijer* Zeevaart, Odessa.
SWANSEA 4 Mei, *de Ruiter* Cadzandria, Konst.
HAMBURG 7 Mei, *Plukje* Tetsia, Hoogezand; *Zijl* Alpha, Petersb.; *Bakker* Roelfina Gezina, n. zee; *Sprik* Juliana Louisa, Rusland.
CUXHAVEN 5 Mei, *v. d. Weijden* Ardina, Archangel; *Sprik* Gristina Hillegina en 6 *Ketelaar* Phoebus, Petersb.
SWINEMUNDE 2 Mei, *Valomstra* Alida, Aarhuus; *de Haan* Jant. Gezina, Koningsb.; — 3 *Bijl* Juliana en *Wilmink* Hermanna Wilmink, Rusland; — 4 *Kremer* Goede Verwachting, Stolpemunde.
MEMEL 1 Mei, *Jonker* Sieberl., Montrose; — 3 *Steffens* Willem, Riga.

In lading.

STOCKHOLM 29 April, *Schuring* Annegiena, Holland.

GRONINGEN, 10 Mei. Gisteren arriveerden alhier de navolgende nieuw gebouwde schepen: Het schooner galjootschip Neeliena Jettiena, kapit. *T. J. Kuipers*, van Veendam, groot 138 ton, gebouwd op de werf van *J. Bisse*, te Veendam; het schooner galjootschip Nachiena Lammegiena, kapit. *B. J. Rijnberg*, groot 65 last, gebouwd op de werf van *L. Wilbrink*, beide van Sappemeer; de klipper galjoot Klipper Galjoot, kapit. *Abr. Hazewinkel*, groot 123 ton, gebouwd op de werf van *S. Loewes*, beide te Veendam; — alsmede heden de ijzeren schoonergaljoot Hoogezand, groot p. m. 55 roggelasten, kapit. *H. Beekman*, v. Oude Pekela, gebouwd bij *A. Prins*, te Martenshoek.

ZOUTKAMP, 9 Mei. Binnengek. 8 Mei, *Haselhoff* de Vrede, Stettin.
Vertrokken 7 Mei, *Olthoff* Abeldina, Londen; *Westenberg* Diewerdina, Noorwegen.
Zeilklaar *de Winter* Catharina, Londen.

Volgens brief van Newyork, dd. 19 April, was het schip Lorely, kapit. *J. H. Scholtens*, alstoen aldaar nog niet teruggekomen. (Hierdoor vervalt het vorig berigt.)

Gepraaid den 15 April, op ...., *Smit* van Galen, v. Amst. n. Bat., alles wel aan boord. — Den 26 dito, op 44° 37′ N.Br., 10° 22′ W.L., *v. d. Ven* Straat Baly en 28 dito, op 49° 28′ N.Br., 5° 50′ W.L., *Hensing* Abel Tasman, v. Rott. n. Bat. — Den 27 dito, op 52° 15′ N.Br., 5° 41′ W.L., *Hazewinkel* Dolphijn, v. Liverp. n. St. Domingo. — Den 29 dito, op 47° 12′ N.Br., 9° 59′ W.L., *Hazewinkel* Zeeland, v. Amst. n. Batavia. — Den ...., op 30° 32′ Z.Br., 99° W.L., *Noltee* Batavier, v. Callao n. Cowes.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

2 Mei. *Hoedemaker*, Onderneming, v. Dantzig n. Harl., m. hout.
Stenger, Gesina Margaretha, v. Nyköping n. Amst., m. rogge.
6 —— *Koning*, Johanna Marchina, v. Malmo n. Engel., m. ballast.
Stomp, Antje Jansen, v. Memel n. Engeland, m. ballast.
Lever, Alberdina, v. Stettin n. Aalborg, m. hout.
Gort, Vriendschap, v. Stettin n. Aalborg, m. hout.
De wind den 2 Mei N.O.; den 3den N.N.O., N.O., O.N.O; den 4den N.O., O.N.O.; den 5den N.O., O.N.O., N.O; den 6den N.O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

ODESSA vóór 25 April, *Bondix* Quatre Bras, ...; *Hitman* Helena Maria, Konst.

Vertrokken.

TEXEL 8 Mei, *Haken* Vier Gebroeders, Bat.; *Wirtjes* Clasina Aidina, Napels.
VLIE 7 Mei, *Teensma* Aukje, *Teensma* Jonge Brechtus, *Puister* Rieka, *Potjer* Dankbaarh., *Scherpbier* Jeltiena, *Meijer* Piet Hein, *van Wijk* Jenny, *Naatje* Alberdina Edzina, *de Boer* Zwaant. Hendrika en *Kuiper* Hendr. Hillech., Petersburg; *Koning* de Haven, Dantz.; *de Weerd* Pieter en *Schuur* Jonkvrouw Maria, Oudsoen; *de Jong* Jonge Douwes, Noorw.
HELVOET 8 Mei, *van Vollenhoven* Julie, Padang; *de Groot* Merwede, Norfolk (A.); *de Haan* Mercurius, Liverp.
VLISSINGEN 7 Mei, *Bekkering* Berendina Huges, Rostok; *Botje* Gezina Alida, Lond.
ROUAAN 5 Mei, *Noorduin* Hendrik Gijsbert, Rott.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 9 *Mei*.

TARWE.			GERST.			Zw. Voer	40 ℔ *f* 3,15
Oude	70 ℔ *f*		Winter	52 ℔ *f*	5,00	- -	42 - - 3,35
N.Oml.1855	68 -	10,90	-	54 - -	5,40	- -	44 - - 3,60
- -	70 - -	11,65	-	56 - -	5,80	BOONEN.	
- -	72 - -	12,50	Zomer	54 - -	4,85	Paardeb. *f* 5,50 a *f* 6,25,50	
- Old.	66 - -	9,75	-	56 - -	5,25	Gr. Erwt. *f*	
- -	68 - -	10,50	Knobbe	60 - -	5,95	Graauwe dito *f*	
- -	70 - -	11,25	-	62 - -	6,35	ZADEN, ENZ.	
- -	- -		HAVER.			Old. Koolz. *f*	
ROGGE.			Dikke	36 ℔ *f*	2,95	Oml. dito *f*	
Inl.	62 ℔ *f*	7,55	-	38 - -	3,15	N. Aveelz. *f*	
-	64 - -	8,15	-	40 - -	3,35	Zomerzaad *f*	
-	66 - -	8,65	-	42 - -	3,55	G. Mosterdz. *f*	
-	68 - -	9,15	-	44 - -	3,70	Lijnzaad *f*	
BOEKWEIT.			-	46 - -	3,85	Dederzaad *f*	
Gr. Zd.	64 ℔ *f*	7,55	-	48 - -	4,00	Gr. Gort *f* 8,50, *f* 9 a *f* 9,50	
- -	66 - -	7,95	-	50 - -	4,20	Parel dito de 100 ℔ *f*	
- -	68 - -	8,35	W. Voer	36 - -	2,80	tot *f*	
Zw. -	64 - -	7,35	- -	38 - -	3,00	Raapolie per vat *f* 46	
- -	66 - -	7,75	- -	40 - -	3,20		
Veen	64 - -	7,25	Zw. -	36 - -	2,75		
-	66 - -	7,65	- -	38 - -	2,95		

Tarwe, vooral in de beste soorten, wel zoo goed te plaatsen. — Rogge weinig aan, en 30 c. hooger verkocht. — Boekweit mede 10 c. hooger afgaande. — Gerst door schaarschheid hooger verkocht. — Haver met geringen kooplust, en iets lager afgegeven. — Boonen prijshoudend. — Gort meer gevraagd, en hooger verkocht. — In zaden niets omgegaan.

ROTTERDAM, 8 *Mei*. Tarwe: 161 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 450; 160 ℔ dito dito *f* 440; 161 ℔ Bovenl. Ris *f* 425. — Rogge: 150 ℔ Amerik. *f* 310; 148 ℔ dito *f* 300; 147 ℔ dito *f* 295; 150 ℔ Bovenl. Ris *f* 305; 149 ℔ Galatz *f* 305. Noordbrab. Boekweit *f* 280.

LEEUWARDEN, 9 *Mei*. De aanvoer van granen was ongeveer even groot als de vorige week en daarvoor goede vraag, zoodat meestal hoogere prijzen werden bedongen. Tarwe met goede vraag 50 à 60 cents hooger, als: puike *f* 12,60, *f* 13,40; knappe *f* 11,75, *f* 12,10. Roode puike *f* 13 tot *f* 14. — Rogge met goede vraag 75 cents à *f* 1 hooger: Inl. *f* 9,20,50; dito *f* 8,80, *f* 9. — Boekweit 15 à 20 cents hooger, alleen aan benoodigden: Vries. Zand *f* 8,60,80. — Winter-Gerst tot eene verhooging van 20 cents met goeden kooplust: puike *f* 5,20,80; Zomer voor de Zaai *f* 5,25,75, en overigens *f* 4,50,80. — Haver met goede vraag 10 cent hooger: fijne *f* 3,85, *f* 4,30; ordinaire *f* 3,30,60.

AMSTERDAM, 9 *Mei*. Tarwe tot vorige prijzen aan cons.: 127 ℔ o. witb. Pools. *f* 580; 128 ℔ o. en n. b. dito *f* 555; 115 ℔ n. b. dito *f* 355; 126 ℔ witte Nassaud. *f* 420; 127 ℔ Rijn *f* 385; 125 ℔ ger. Brunsw. *f* 366; 130 ℔ n. Geld. *f* 410; 127 ℔ n. Zeeuw. *f* 435. — Rogge ruim prijshoudend: 120 ℔ o. Pruis. *f* 305; 123 ℔ Amerik. *f* 305; 122, 123 ℔ Pommer. *f* 288, *f* 291; 121 ℔ ligt gedr. dito *f* 286; 120 ℔ fijne Zweedsche *f* 288; 120 ℔ o. Pommer *f* 279; 115 ℔ n. Inl. *f* 272. — Gerst hooger verkocht: 115 ℔ j. Deensche *f* 225; 97 ℔ Friesche Winter *f* 181. — Boekweit tot vorige prijzen wel van de hand gegaan: 124 ℔ Amersf. *f* 278; 123 ℔ Nijkerk. *f* 275; 120 ℔ Vries. Zand *f* 262 aan de Zaan; 120, 121, 122 ℔ Holst. *f* 259, *f* 262, *f* 265; 118 ℔ Inlands. Veen *f* 250 aan de Zaan; 118 ℔ Oostvr. *f* 247.

Koolzaad bij voorgaanden marktdag op het najaar 1 p. vl. lager; op 9 vat in Sept., Oct. en Nov. 70½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering niet williger: op 6/w. *f* 48,25; vlieg. *f* 47; Sept. *f* 40,50 a *f* 39,75; Oct., Nov. en Dec. *f* 40,25— *f* 40,25 a *f* 39,75. — Lijnolie in een doen: op 6/w. *f* 33,75; vlieg. *f* 32,50; Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 31.

LONDEN, 9 *Mei*. Granen onveranderd.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 9 *Mei*. De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort *f* 20,50.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 9 *Mei*. Op de heden alhier gehouden markt was wederom weinig vee aangevoerd, de aanvoer van schapen en varkens was ook gering, zoodat de handel weinig te beteekenen had.

UITHUIZERMEEDEN, 8 *Mei*. Aan de markt, heden alhier gehouden, was de aanvoer vrij groot en de handel ging vlug van de de hand; de prijzen, die voor vaalmelkte koeijen werd besteed, was van 13 tot 16 cents de 5 ons; vroegmelkten van *f* 95 tot *f* 115.

ODOORN, 8 *Mei*. Heden werden op onze voorjaarsmarkt aangebragt: 138 runderen; 100 oude- en 70 jonge varkens; 60 schapen en 23 lammeren. De handel was levendig, vooral in schapen en varkens. Runderen werden verkocht van *f* 40 tot *f* 100; oude varkens van *f* 13 tot *f* 40; biggen van *f* 3 tot *f* 9, en schapen van *f* 4 tot *f* 7. Dragende koeijen werden bijzonder gezocht en daarvoor hooge prijzen besteed; daar over 't algemeen voor de guste koeijen hooge eischen werden gedaan, vonden die minder koopers.

ZUIDBROEK, 9 *Mei*. De op heden alhier gehouden jaarmarkt was goed voorzien van vee en was druk bezocht, zoodat er over 't geheel veel handel werd gedreven: melk- en kalfkoeijen werden verkocht van *f* 115 tot *f* 135; de vaalmelkten golden van 12 tot 15 cents de 5 ons.

LONDEN, 9 *Mei*. Ter veemarkt zijn heden 931 runderen en 218 kalveren tot zeer flaauwe prijzen en 7050 schapen 4 sh. per stuk lager verkocht.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 9 *Mei*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 63, $63\frac{3}{16}$, 63⅛; Dito Dito 3 pCt. 74⅞, $75\frac{3}{16}$, $75\frac{1}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $93\frac{11}{16}$, 93¾, $93\frac{11}{16}$; O. I. Leening 4 pCt. 93¼. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. $51\frac{5}{16}$, 51⅜. — SPANJE, Onb. Stukken 1¼ pCt. 24¾; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 39⅞, 40, $39\frac{15}{16}$; Coupons-Bewijzen $5\frac{1}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. $44\frac{15}{16}$, 45. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102, 102¼, 102¼; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 89; Dito bij *Hope* 4 pCt. 81¾; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 81. — POLEN, Aand. m. Loting fl. 500 *f* 154.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 79⅜, 79⅛, $79\frac{7}{16}$; Dito Nationale 5 pCt. 80¼, 80⅛, $80\frac{3}{16}$; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 40⅜, 40½, 40¼; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 40⅜, 40¼, 40¼; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. $84\frac{5}{16}$, 84¼; Braz. 5 pCt. 97¼; Mexik. 21⅜, ¼; Dito Onb. 21⅜, ¼; Gren. 17, ½; Dito Onbep. 17, ½; Dito Uitg. 7; N. Ecuador $14\frac{13}{16}$, 15¼; Venez. 28¼; Dito Uitg. $12\frac{13}{16}$; 5 pCt. Rusland 5de Serie $89\frac{5}{16}$; Dito 6de Serie 89¼, ⅛, ¼.

De stemming in onze binnenl. fondsen was heden iets aangenamer. — In vreemde effecten was weinig of geen verandering. Alleen waren 5 pCts. Russ. bij *Stieglitz*, bij geanimeerde affaire meer gewild. — Oostenrijksche meer aangeboden.

Koers van het Geld: Beleen. 4; Prolong. 4½; Disc. 4 pCt.

Het geld was heden ter beurze meer aangeboden en op prolongatie ½ pCt. lager verkrijgbaar.

ADVERTENTIEN.

*** Sedert de laatste opgaaf zijn aan het BUREAU van POLITIE de navolgende **GELDEN** ingezonden voor de Weduwe en Kinderen van den overleden Agent van Politie ***DE LANGE:*** van den Heer Burgemeester der Gemeente H. *f* 2,50; van den Heer W. W. *f* 10, en van den Heer A. *f* 0,75; wordende deze ongelukkigen verder ten dringendste aanbevolen.

NEÊRLANDS HEIL.

In de VERGADERING der KIESVEREENIGING ***NEÊRLANDS HEIL***, **heden** gehouden, zijn ter **aanvulling** van VIER **Vacatures** in de ***Provinciale Staten*** van *Groningen*, waarvoor de verkiezing den 13den dezer zal plaats hebben, tot **Kandidaten** verkozen de aftredende Heeren:

J. HOMAN.
J. W. C. Baron **VAN ITTERSUM.**
Mr. **W. DE SITTER**, en
Mr. **L. B. LOHMAN.**

GRONINGEN, 9 Mei 1856.

A. OUDEMAN, *Voorzitter.*
J. C. F. D'AULNIS, *Secretaris.*

TENTOONSTELLING
VAN
SCHILDERIJEN,
VAN WEGE HET GENOOTSCHAP
PICTURA.

De **VEREENIGDE COMMISSIE** voor de TENTOONSTELLING van SCHILDERIJEN van LEVENDE NEDERLANDSCHE MEESTERS, voor 1856, maakt bekend, dat die **Tentoonstelling zal geopend** zijn op

Dingsdag den 13den Mei,

in de GEWONE LOKALEN, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BONTEKOE, aan de Groote Markt.

De tijd van **bezigtiging** is **dagelijks**, des voormiddags van 10 tot 2 en des namiddags van 3 tot 5 uur, met uitzondering van de Zondagen, tegen betaling van 25 Cents. **Kinderen beneden de 10 jaren worden niet toegelaten.**

De LIJST der AANWEZIGE STUKKEN, met opgave van derzelver VERVAARDIGERS, is tegen **25 Cent** aan het LOKAAL te bekomen.

Degenen, welke Leden of Donatrices des Genootschaps wenschen te worden, tegen betaling van *f* 2.60, om daardoor, onder anderen, den vrijen toegang tot de Tentoonstelling te hebben, kunnen zich aanmelden bij het Bestuur des Genootschaps, of aan genoemde Lokalen.

Ook kunnen de Dames eene doorloopende Kaart van Toegang voor de geheele Tentoonstelling erlangen, tegen betaling van *f* 1.00.

GRONINGEN, 9 Mei 1856.

Dr. H. WOLTHERS, *Voorzitter.*
Jhr. Mr. W. C. A. ALBERDA VAN EKENSTEIN, *Secretaris.*
F. DE WITT, *Penningmeester en Secretaris voor de Tentoonstelling.*
Mr. A. MODDERMAN.
K. MESDAG.
Jhr. Mr. J. W. J. DE MAREES VAN SWINDEREN.

KEURING VAN SPRINGSTIEREN.

De **eindkeuring**, bepaald op Dingsdag den 13den Mei 1856, zijnde de dag der Verkiezing voor de Leden der Provinciale Staten, zal alsdan geen plaats hebben, maar wordt **uitgesteld tot** en zal alsnu gehouden worden **op VRIJDAG den 16den Mei 1856**, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van PLAAT te *Groningen*.

Heeren KEURMEESTERS en verdere BELANGHEBBENDEN worden beleefdelijk uitgenoodigd hierop de noodige aandacht te vestigen en zich daarnaar te gedragen.

Namens het Bestuur v. h. Genoots. te Onderdendam,
De Secretaris:
Mr. A. J. VAN ROIJEN.

Algemeene Vergadering

van de AFDEELING *GRONINGEN* voor het **NEDERLANDSCHE ZENDELINGGENOOTSCHAP**, op WOENSDAG den 14den Mei 1856, 's namiddags te 4 uur, in het CONCERTHUIS te *Groningen*.

Voor de CONTRIBUËRENDE LEDEN van het Genootschap is de toegang tot deze Vergadering opengesteld. Hunne opkomst moge van hunne belangstelling doen blijken.

W. L. F. MOLTZER,
Secretaris der Afdeeling.

De AANDEELHOUDERS in de **GEBOUWEN** van de **SOCIETEIT *de HARMONIE***, in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat te *Groningen*, worden bij deze verwittigd, dat de **TOEGANG** tot voorschreven **gebouwen** met **Dingsdag den 13den Mei** e k. zal worden **gesloten.**

Namens het Bestuur:
J. H. GEERTSEMA, C.ZN.,
Secretaris.

Op de beide Pinksterdagen
MUZIJK EN ZANG,

en op eenige EERSTVOLGENDE ZONDAGEN, telkens te 4 uur 's namiddags, Familie **MARTRON**, onder mede werking van den Heer en Mejufvrouw RUDERSDORFF, bij T. ALING, te *Helpman*.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:

Dr. T. FOLMER REDDINGIUS
met
J. v. D. TUUK.

MIDDELBERT, 8 Mei 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

J. REIJNDERS
met
C. M. E. WILLINGE.

EMMEN, 5 Mei 1856.

*** Getrouwd:

W. F. VAN NOUHUIJS
met
H. SCHUIT.

AMELAND, 7 Mei 1856.

*** Getrouwd:

J. VAN DAM
met
A. DE HAAN.

GRONINGEN, 8 Mei 1856.

*** Getrouwd:

J. PLAGGE
met
T. WILKENS.

GRONINGEN, 8 Mei 1856.

*** Getrouwd:

E. GERMS,
van *Groningen*,
met
M. VAN VEEN.

PEIZE, 9 Mei 1856.

*** Heden beviel van een welgeschapen ZOON mijne geliefde Echtgenoot GRIETE MULDER.

GRONINGEN, 7 Mei 1856.

H. J. SLUIS,
Commissionair.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER F. SCHULENBERG, geliefde Echtgenoot van

G. LENTHORST,
Broodbakker in de Heerestraat.

GRONINGEN, 8 Mei 1856.

*** Heden beviel door Gods goedheid van eene welgeschapen DOCHTER G. DRENTH, geliefde Echtgenoot van R. VAN DRIESSEN, R.Zn.

GRONINGEN, 9 Mei 1856.

*** Heden beviel ontijdig, doch voorspoedig, van eene doode DOCHTER, de Hoogwelgeboren Vrouwe A. J. SPEELMAN, geboren HORA SICCAMA.

GRONINGEN, 10 Mei 1856.

*** Na eene langdurige ziekte van ruim 2 jaren, overleed heden avond omstreeks 7 uur, in de hooge eens beteren levens, mijn geliefde Echtgenoot, JOCHUM JOCHUMS DE JONGE, in leven *Commissionair* alhier, in den gezegenden ouderdom van ruim 70 jaren; 28 jaren mogt ik door den band des huwelijks met hem zijn vereenigd. Zij, die den Overledene in zijn werkzaam leven hebben gekend, zullen met mij beseffen, wat ik aan hem verlies.

GRONINGEN, 7 Mei 1856.

F. D. VAN CALCER,
Wedw. J. J. DE JONGE.

*** Heden morgen overleed, na een langdurig lijden, in den ouderdom van 58 jaren, onze geliefde Broeder SIEMEN OOSTERVELD, diep betreurd door zijne Broeders, Zusters en Vrienden.

BLIKSTEEN, onder *Farmsum*, 7 Mei 1856.

Namens de Broeders en Zusters:
P. OOSTERVELD.

*** MIDWOLDA, 7 Mei 1856. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 85½ jaar, onze waarde Moeder en Grootmoeder, GEERTJE HELLE DETHMERS, Wedw. van T. M. TONKES.

E. E. NANNINGA.
Uit aller naam.

*** Heden middag behaagde het den Alwijzen God, in wiens hand ons leven is, mijne vreugd en verwachting in diepe droefheid te verkeeren, door mijne geliefde Echtgenoot, ANNA POORTMAN, na hare bevalling van eenen ZOON, met denzelven door den dood van mij weg te nemen, in den ouderdom van bijna 46 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van 8 jaren. Twee Kinderen uit een vroeger huwelijk treuren met mij over haar gemis.

GRONINGEN, 8 Mei 1856.

T. D. WOLTHUIS.

Eenige kennisgeving.

*** Overleden te *Doesborgh*, den 8sten Mei 1856, Mevrouw JOANNA MARIA KOOMAN, geb. PEETERS; Echtgenoot van den Heer H. A. KOOMAN, oud-Directeur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen.

Eenige kennisgeving.

*** GRONINGEN, 9 Mei 1856. Heden bezweek voor eene hevige ziekte mijn innig geliefde jongste Zoon HARMANNUS FREDERICUS, slechts 18 jaren oud.

B. LUNSINGH,
Wed. C. MEIJER.

Eenige kennisgeving.

*** De WEDUWE wijlen Dr. W. VERSCHUIR betuigt, mede namens hare Kinderen, haren welmeenenden **dank** voor de vele blijken van hartelijke deelneming, gedurende de ziekte en bij het overlijden van haren Echtgenoot ondervonden.

*** Door **J. B. WOLTERS**, te *Groningen* Noordzijde van de Groote Markt, is uitgegeven:

VANDEN VOS REINAERDE,

uitgegeven en toegelicht door Prof. **JONCKBLOET.** Met een facsimile. In gr. 8vo. ƒ 3—90.

BEKNOPT LEERBOEK VOOR DE ALGEM. GESCHIEDENIS, door Dr. **J. A. WIJNNE.** Eerste stuk (O. Gesch.) TWEEDE, **geheel herziene druk.** In postform. ƒ 1—10.

EEN UIT VELEN. Een verhaal uit het volksleven, door **F. M. DIKEMA.** In gr. 8vo. 30 Ct.

Dit gedicht verdient vooral de aandacht te trekken van voorstanders van Matigheids- en Afschaffings-genootschappen.

*** Bij **W. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, ziet op heden het licht:

Hoe de eischen der Bisschoppen van *Oostenrijk's Lombardije* door Keizer LEOPOLD II, in 1791 werden beantwoord;

volgens een Staatsstuk, nog voor onzen tijd behartigingswaardig.

Naar den Italiaanschen tekst en de Aanmerkingen van den Hoogduitschen Vertaler, met een woord vooraf, naar aanleiding van het *Oostenrijksch Concordaat*, door

G. E. W. DE WIJS,

Predikant te *Schoonhoven*.
60 Blads. Prijs 50 Cents.

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, wordt met het beste succes gedebiteerd:

HET TOONEEL
VAN DEN
Oorlog in Azie.

Prof. Dr. **KARL KOCH,**
DE
Caucasische Landen en Armenië,

IN REISTAFEREELEN VAN
Curzon, K. Koch, Macintosh, Spencer* en *Wilbraham;

VERTAALD DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.
Prijs ƒ 2—90.

Aan den Haard.

Geschiedenissen uit het dagelijksche leven, FRANZ HOFFMANN

NAVERTELD
DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.
PRIJS ƒ 1,50.

EEN
DRENTHSCH GEMEENTE-ASSESSOR
MET ZIJNE
TWEE NEVEN
OP REIS NAAR
Amsterdam,

in 't voorjaar van 1842,
TWEE DEELEN, gr. 8vo, met PLATEN.
Prijs [ƒ 8—50] ƒ 6—00.

DE WET
BETREFFENDE
MINDERJARIGHEID EN VOOGDIJ

opgehelderd door Practische Aanmerkingen; een Handboekje voor Voogden en Toeziende Voogden.
PRIJS ƒ 0,50.

Aanbesteding.

De **DIRECTIE** van het *TERMUNTER-ZIJLVEST* is voornemens publiek aan te BESTEDEN, de navolgende WERKEN:

I. **Een Onderhoudsbestek van de ZIJLVESTERWERKEN gelegen in het Weld-Oldambt, eerste gedeelte.**

II. **Een Onderhoudsbestek van de ZIJLVESTERWERKEN gelegen in het Wold-Oldambt, tweede gedeelte.**

III. **Een Bestek van het UITGRAVEN en BAGGEREN van de Coupure en VERBREEDING van het Zijldiep van het Pastorijland te Nieuwolda.**

IV. **Een Onderhoudsbestek van de ZIJLVESTERSLUIS, HAVENWERKEN, KADEN, enz., gelegen in het Klei-Oldambt.**

V. **Een Bestek van het maken van een paar Nieuwe EBDEUREN in de Termunterzijl, benevens van een' Nieuwen ZIJL-BOL.**

De aanwijzing van het Werk sub III zal plaats hebben op den dag van Aanbesteding, des morgens te 9 uur.

De BESTEKKEN zullen ter lezing liggen van af heden in het GEMEENTEHUIS te *Termunterzijl*, en te *Nieuwolda* bij den Architect B. CREMER.

De Aanbesteding zal geschieden bij **enkele Inschrijving.**

De INSCHRIJVINGS-BILJETTEN, ingerigt ingevolge de wijze van Aanbesteding, in de Bestekken omschreven, zullen vóór des morgens tien uur van den dag der Aanbesteding vrachtvrij ten Huize van Aanbesteding moeten worden besorgd.

Deze Aanbesteding zal plaats hebben te *Nieuwolda*, ten Huize van den Opzigter B. CREMER, op DONDERDAG den 22sten Mei 1856, des voormiddags te elf uur.

Namens de Directie voornoemd:
Mr. E. H. SCHEEMAN.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zal, op **MAANDAG den 26sten Mei e.k.**, des avonds te zeven uur, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Het Kopervast gekoperd **SCHOONERBRIKSCHIP *JOHANNAHENRIETTA*,** met al deszelfs OPGOED en TOEBEHOOREN, in het jaar 1853 nieuw uitgehaald, gevoerd door Kapitein B. H. BOER, zoo als het thans is liggende te *Amsterdam*.

Nadere informatiën te bekomen bij de Heeren HOIJMAN en SCHUURMAN, Cargadoors te *Amsterdam*, en bij den Notaris J. H. GEERTSEMA, C.z.

Dingsdag den 13den Mei 1856,

des morgens te 11 uur, zal, in den Achter-den-Muur bij de Sint-Jansstraat alhier, publiek worden verkocht:

Eene groote partij **AFBRAAK**, als: BALKEN, PLANKEN, DEUREN, KOZIJNS, RAAMS, IJZEREN ANKERS en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Dingsdag den 13den Mei 1856,

des namiddags van 2—6 uur, **te bezien**, de aanzienlijke partij PORSELEIN, GLAS- en AARDEWERK, welke **WOENSDAG den 14den daaraanvolgende**, des morgens te 10 uur en vervolgens, in het VERKOOPHUIS in de OOSTERSTRAAT alhier, publiek zal worden verkocht.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

VRIJDAG den 16den Mei 1856,

's namiddags te 2 uur, zal, voor den Stal van den Heer FEITH, in de Peperstraat alhier, publiek worden verkocht:

Al de **SMIDSGEREEDSCHAPPEN** nagelaten door wijlen den Smid J. BERGMAN, waaronder een nieuwe BLAASBALG, SLIJPSTEEN, SNIJDIJZERS, ENZ.

Te bezien op den dag van Verkoop, des morgens van 10—12 uur.

HEKKEMA en BARLINCKHOFF.

Er worden Te Huur aangeboden:

twee **ONGEMEUBELEERDE ACHTERBOVENKAMERS** en eene **BENEDENKAMER**, uitzigt hebbende over TUINEN, zeer geschikt voor een à twee stillevende menschen. De Kamers kunnen zeer spoedig aanvaard worden. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

VERHUISD naar de **POELESTRAAT,** boven SLADOOT,

L. A. ALTING MEES,

Doctor in de Chirurgie.

Verplaatsing.

Het **KANTOOR** van **H. EVERS** is **verplaatst** naar de **NIEUWE EBBINGESTRAAT,** Oostzijde, hoek Korenstraat, ten Huize van Mejufvrouw de Weduwe FERINGA.

Aldaar blijft men zich belasten met het in gereedheid brengen van ADRESSEN, RECLAMATIËN, AANVRAGEN om CONCESSIËN en alle verdere STUKKEN en MEMORIËN; terwijl bij voortduring GRONDIGE INLIGTING en TEREGTWIJZING wordt gegeven nopens ALLE ZAKEN, de RIJKS- en GEMEENTEBELASTINGEN betreffende.

De Zijde- en Wolverwerij van *A. VALK*

is verplaatst van het Zuiderdiep naar het **SCHUITENDIEP**, no. 111, naast den Slagter DE GRIJS. Daar zijne geëerde Begunstigers genoegzaam overtuigd zijn van zijne **Werkzaamheden**, acht hij het overbodig meerdere bekendheid daaraan te geven.

A. VALK,
Zijdeverwer.

Ondergeteekende brengt hiermede ter kennis, dat het **WIJN- en KOFFIJHUIS**, aan de **Groote Markt** alhier, 't welk vroeger door zijnen Oom L. KLEINSNIJDER is bewoond geweest, thans door hem is aanvaard, en neemt de vrijheid bij deze zich ten vriendelijkste aan te bevelen bij zijne Medeburgers en Heeren Reizigers; zullende hij alles aanwenden, ten einde, door eene prompte en in ieder opzigt genoegzame bediening, hem de gunst van het geëerde Publiek ten deel moge vallen.

Voorts wenscht hij zijne **lokale gelegenheid** beschikbaar te stellen tot het HOUDEN van **PUBLIEKE VERKOOPINGEN, COMPARITIËN** als anderzins, en daarop beleefdelijk de aandacht te vestigen.

GRONINGEN, 1 Mei 1856.

R. SWARTWOLD,
Wijn- en Koffijhuishouder aan de Groote Markt.

H. HULSEBOS, J.z.,

Ledekant- en Kamerbehanger en Winkelier in Behangpapieren, Kleeden, Carpetten, enz. enz.,

alhier, maakt aan zijne Stad- en Landgenooten bekend, dat hij zich met der woon gevestigd heeft in de **Oude Kijkin-'t Jatstraat,** op den hoek van den Achter-den-Muur, lett. K no. 164.

Eene prompte en civiele bediening belovende, beveelt hij zich in de gunst en rekommandatie.

J. D. SCHUTTER,

Vischmarkt te Groningen,

berigt, dat hij zijne VOORJAARSBEZENDING

HORLOGIËN

uit **Zwitserland** ontvangen hebbende, weder een' aanzienlijken en keurigen voorraad in dit ARTIKEL bezit, uitmuntende in kwaliteit en fraai uiterlijk.

Hij is tevens ruim voorzien in **JUWEELEN, GOUDen ZILVERWERKEN,** alles smaakvol, soliede en net bewerkt, terwijl mede bij voortduring bij hem de gelegenheid bestaat tot het HERSTELLEN van alle soorten van **UURWERKEN.**

T. SCHELTENS,

in de Steentilstraat, te *GRONINGEN*, is weder ruim voorzien van **smaakvolle**

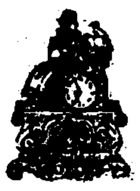

JUWEELEN, GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN,

alsmede onderscheidene soorten van **sierlijke, deugdzame GOUDEN en ZILVEREN HORLOGIËN**, waarvoor gegarandeerd wordt; zich minzaam aanbevelende.

MIJNEN WINKEL
VAN
MANUFACTUREN
GEOPEND HEBBENDE,

beveel ik mij **vriendelijk** in de GUNST mijner **GEACHTE STAD-** en **LANDGENOOTEN.**

B. F. SCHIESTER,
Oosterstraat, tegenover het Logement *de Zwaan.*

De ondergeteekende, Koopman in **Manufacturen en Echte Kanten**, in de Steentilstraat, naast den Goudsmid SCHELTENS, te *Groningen*, geeft door deze aan zijne geachte Stad- en Landgenooten te kennen, dat hij wederom heeft ontvangen: **zeer beste BEDDEVEEREN,** zoowals ook best **LINNEN BEDDEBUUR**, hetwelk voor de zuinigste prijzen zal geleverd worden, zullende hij tevens trachten, om zich voortdurend de gunst waardig te maken. Ook wordt ten zijnen Huize **CONTRABOEK** gehouden van **alle Nommers** die in deze **Provincie** gecollecteerd zijn, zoodat een ieder kan zien **wanneer en waarmede** zijn Nommer er uitgekomen is. In ieders gunst zich vriendelijk aanbevelende.

D. L. COHEN.

Dit is lekker.

S. V. P. ATTENTIE!

De ondergeteekende heeft de eer bekend te maken, dat hij HEDEN **geopend heeft** zijnen **KOEK-, BANKET- en CONFITUURWINKEL,** in de **Gelkingestraat,** links het 3de Huis van de Groote Markt. Hij zal trachten, door **lekker Gebak** en eene **prompte bediening,** het vertrouwen, dat men hem zal gelieven te schenken, zich waardig te maken.

Vooral zal hij zich beijveren heerlijk **KOFFIJ- en ander BANKET,** ook bij Bestelling, naar keuze volgens Prijs-courant te leveren.

GRONINGEN, 10 Mei 1856.

F. TH. LEICHER.

Bij wien op aannemelijke Voorwaarden een **LEERLING** wordt gevraagd.

De ondergeteekende brengt, de vrijheid, ter kennis van belanghebbenden te brengen, dat zij, na bekomene magtiging, zich in deze Stad als **HUISONDERWIJZERES** heeft gevestigd.

Adres: in de **Turftorenstraat,** Wijk I no. 275.

M. J. VAN DUINEN.

De ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat hij zijn' WINKEL in **STERKE DRANKEN, KRUIDENIERS-** en **GRUTTERSWAREN** heeft geopend in de **Kleine Steentilstraat,** bij het Winschoterdiep, lett. B no. 120; verzoekt vriendelijk de gunst; belovende eene prompte behandeling.

A. BARENBROEK.

Leest hier!

De ondergeteekenden maken door deze aan hunne geëerde Begunstigers bekend, dat zij met **geene Kraam** op de GRONINGER KERMIS staan, maar bij hen thans veel **NIEUWIGHEDEN** zijn ontvangen, bestaande in PORSELEINEN-, KRISTALLEN-, STALEN-, PAARLEMOEREN- en IVOREN VOORWERPEN, alsmede in differente soorten van **KINDER SPEELGOEDEREN.** Zij zullen trachten door eene civiele en soliede bediening zich de gunst waardig te maken.

PS. Bij dezelven is eene **KRAAM uit de hand te koop.**

K. & P. SIERSMA,
Guldenstraat, lett. A no. 253.

De Heer H. W. LENDERINK, te *Deventer*, meldt ons het volgende:

TEUNIS OOLMAN, Landbouwer te *Voorst*, komt mij dezer dagen bij het koopen eener derde bus **REVALENTA ARABICA** uit eigen beweging verhalen, dat zijne Vrouw, voor wier leven hij beducht was geweest, thans bijna geheel hersteld is. Na het afnemen der koorts leed zij lang aan waterzucht; daarna openbaarde zich eene algemeene verswakking, waardoor haar alle krachten verlieten. Uiterst swak, aanhoudend bedlegerig en door de Geneeskundigen als den dood nabij gesteld, zag zij de toevlugt tot de REVALENTA ARABICA; spoedig na het gebruik kwamen hare krachten weder; hare gezondheid kwam terug en thans verrigt zij weder als vroeger haar gewoon dagelijksch werk. De man was met deze uitkomst zoo gelukkig, dat hij mij zelfs verzocht hieraan zooveel mogelijk bekendheid te geven.

DU BARRY'S REVALENTA heeft zoo velen geholpen, dat alle zieken en zwakken met vertrouwen op eene goede uitkomst hunne toevlugt tot haar nemen kunnen.

Zij kost: Kleine Bussen 1 ℔ 2 ℔ 5 ℔ 12 ℔
87½ c. ƒ 2. ƒ 3½. ƒ 8. ƒ 16;

de kleine Bussen zijn ten gerieve van wie eerst de werking proberen wil; de groote Bussen zijn echter voordeeliger voor den verbruiker; wie dus eene ziekte heeft, die een lang aanhoudend gebruik raadzaam maakt, doet beter eene groote bus te nemen. Zoo levert b. v. eene bus van 12 ℔ minstens 240 maaltijden, die dus op 6 à 7 cents te staan komen.

De dubbel geconcentreerde is voorhanden in 1 ℔, 2 ℔, 5 ℔ en 10 ℔ en kost 4, 7, 16, 28 gulden.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Delfzijl*, A. W. C. KEIJZER; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Meppel*, A. JEULEN en Co.; *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE en FELDBRUGGE en Co.; *Sappemeer*, Wedw. S. SCHELTENS; *Slochteren*, H. B. HOOGHOUDT; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, E. TIMMERMANS; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN; en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 9.

Behoort bij de Groninger Courant van 11 Mei 1856, no. 57.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Zaturdag den 10den Mei.

Aanwezig: de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, MULLER, VAN ITTERSUM, ROELFSEMA, DOORNBOSCH, V. HOUTEN, ONNES, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, DOMMERING, UPMEIJER, WICHERS, DE LA FAILLE, QUINTUS en V. IMHOFF.

Wegens ongesteldheid van den secretaris wordt het secretariaat waargenomen door den heer VAN UILDRIKS.

Aan de orde wordt gesteld:

1) *Benoeming van leden en plaatsvervangers in de commissie voor de loting by de schutterij.* Tot leden worden benoemd de heeren CREMERS en MEIJER; tot plaatsvervangers de heeren UPMEIJER en DOMMERING.

2) *Benoeming van leden en plaatsvervangers in de commissie voor het onderzoek der reclames van vrijstelling.* Als leden worden aangewezen de heeren CREMERS en TRIP, als plaatsvervangers de heeren VAN ITTERSUM en VAN IMHOFF.

3) *Rapport betrekkelijk het begrinden van den Paddepoelster weg.*

De heer CREMERS maakt eene vergelijking tusschen dezen weg en den Korreweg, die door het bestuur is begrind. De Paddepoelster stelt nog eene communicatie daar, de Korreweg niet. Hij voor zich had het van meer belang geacht, dat het geld aan den eersten was besteed. Hij meent deze opmerking te moeten maken, niet om er voor te stemmen om den weg voor rekening van de gemeente te leggen, maar om er op aan te dringen, dat door de gemeente meer ondersteuning worde verstrekt tot verbetering in dezen.

De heer TRIP acht de vergelijking niet zeer juist. De Korreweg is een stadsweg, die altijd door de stad is onderhouden; de Paddepoelster daarentegen wordt, op een gedeelte na, door particulieren onderhouden. Daarenboven bestonden er in der tijd voor het begrinden van den Korreweg bijzondere redenen. De wegen, die ten laste van de gemeente komen, worden goed onderhouden.

De heer VAN HOUTEN maakt naar aanleiding van dit laatste gezegde attent op den weg van de Ebbinge- naar Steentilpoort, die in onderhoud aan de gemeente behoort, en toch in een jammerlijken toestand verkeert.

De heer TRIP merkt op, dat er kwestie is gerezen, of bedoelde weg door de stad of de provincie moest worden verhoogd.

De heer WICHERS stemt in met den heer CREMERS; hij erkent, dat adressanten geen regt hebben om den Paddepoelsterweg voor rekening van de gemeente te zien begrinden; maar hij merkt op, dat zij meer uit een gevoel van billijkheid daarop aandringen, en deze brengt werkelijk mede, dat ook aan die zijde van de stad zooveel mogelijk iets ter verbetering der communicatie wordt gedaan.

De heer TRIP zou het een gevaarlijk antecedent achten, wanneer nu werd afgeweken van het aangenomen principe om alleen die wegen te macadamiseren, die van ouds door de stad worden onderhouden.

De heer WICHERS komt er voorts nog tegen op, dat op het rekest van adressanten geene beschikking zoude kunnen worden genomen, omdat het ook namens anderen is gedaan. Voor zoover adressanten zelve onderteekend hebben is hun rekest goed en voor beschikking vatbaar.

De heer OUDEMAN is van oordeel, dat art. 9 der grondwet zulk eene uitlegging niet toelaat.

Hierop wordt overeenkomstig de conclusie van het rapport besloten.

4) *Benoeming van een opzigter voor de gasfabriek.* De heer M. B. KIMM, apothekersbediende alhier wordt benoemd met 17 stemmen. Op de heeren J. C. A. VAN ROOSENDAL en A. BRUNS werden ieder 1 stem uitgebragt, terwijl 1 blanco briefje in de bus werd gevonden.

5) *Voordragt van burg. en weth. aangaande de vraag of voor de benoeming van stadsbouwmeester een vergelijkend examen zal plaats hebben*, bij monde van den heer TRIP. — Er zijn 26 sollicitanten opgekomen. Burg. en weth. hebben informatiën genomen. Het is hun voorgekomen, dat een vergelijkend examen niet zeer doelmatig is. Onderscheidene sollicitanten hebben verklaard zich aan zulk een examen niet te zullen onderwerpen, en onder deze zijn er die burg. en weth ongaarne uit de rij der sollicitanten zouden missen. Daarbij komt nog, dat het moeijelijk en kostbaar zou zijn geschikte examinatoren te krijgen. Zij stellen dus voor geen vergelijkend examen te laten afnemen en de keuze in eene volgende vergadering te doen.

De heer DE LA FAILLE verdedigt het afnemen van een vergelijkend examen.

De heer CREMERS stelt voor de zaak tot eene volgende zitting uit te stellen, waartoe wordt besloten.

6) *Rapport op een rekest van den smid Jacobs, verzoekende dat de stad de walbeschoeijing voor zijne behuizing overneemt*, bij monde van den heer TRIP. — Dat rekest zou, volgens het eenmaal aangenomen beginsel, wel voor eene gunstige beschikking vatbaar zijn, maar de kosten zijn zeer hoog en gaan voor het oogenblik de krachten der gemeentekas te boven. Burg. en Weth. stellen daarom voor, dat de raad besluite, hen te magtigen om aan adressant te antwoorden, dat zij gemagtigd zijn den afstand aan te nemen op die voorwaarden als zij zullen vermeenen te behooren. — Ter visie.

7) *Rapport van de commissie belast geweest om met de staats commissie over de afsluiting van het Reitdiep te confereren.* Burg. en weth. stellen voor aan de staatscommissie een antwoord op te zenden, waarin berigt wordt, dat de gecommitteerden aan den raad verslag hebben gedaan van de conferentie van den 28sten Maart en dat burg. en weth. gemagtigd zijn mede te deelen, dat de raad zijne goedkeuring hecht aan de grondslagen door de commissie opgemaakt, waarbij nog de wensch wordt gevoegd, dat de dijk zoo ver naar buiten wordt gebragt, dat de bezittingen van de stad geheel worden ingedijkt. — Met eene kleine wijziging wordt dienovereenkomstig besloten.

8) *Rapport over de missive van den minister van binnenl. zaken, houdende bedenkingen tegen het besluit tot heffing eener plaatselijke belasting en dat op de invordering*, bij monde van den heer TRIP. — De bedenkingen van den minister zijn door de commissie op nieuw naauwgezet overwogen. De minister wil meer bepaalde grenzen, binnen welke het minimum en maximum van den aanslag in de verschillende klassen zal gesteld worden; de commissie daarentegen zet nader het voordeel er van uiteen, dat de grenzen ruim worden gesteld. Het komt haar voor, dat de in art. 10 gestelde grondslagen niet stelliger mogen zijn, opdat zij in waarheid kunnen dienen tot een redelijken maatstaf. Bij al te stellige en bepaalde grondslagen zou het redelijke uit het oog worden verloren. Ook is de commissie van oordeel, dat de classificatie zelve goed is. Het dagelijksch bestuur, dat reeds voorloopig de kohieren heeft opgemaakt, heeft ook in die classificatie geene moeijelijkheid gevonden. — Ook de bedenking van den minister nopens den aanslag van studenten, enz. wordt door de commissie niet beaamd. Zij stelt daarom ten slotte voor: 1) burg. en weth. te magtigen om namens den raad de door haar gegeven beschouwingen aan den minister mede te deelen, met verzoek om nu de verordening op de heffing der belasting aan de goedkeuring des Konings te onderwerpen, en 2) de verordening op de invordering in te trekken en eene nieuwe verordening (met gewijzigde tijdsbepaling) aan den Koning ter goedkeuring aan te bieden. — Ter visie.

9) *Stukken betreffende de vertimmering der gebouwen van van Minerva.*

De voorzitter stelt voor deze zaak acht dagen uit te stellen, daar hij in dien tijd nog eene conferentie met de directie van Minerva wenscht te houden, om te zien, of er nog niet eene andere gelegenheid is, waar die gebouwen zouden kunnen worden gesteld.

Na eenige beraadslaging wordt tot dit uitstel met 16 tegen 5 stemmen besloten.

10) *Ontwerp besluit tot betaling van den onderwijzer op het progymnasium.* — Hierbij wordt bepaald, dat aan deze betrekking eene jaarwedde van *f* 1200 zal verbonden zijn. — Vastgesteld.

11) *Benoeming van een lid uit de schoolcommissie tot curator van het sted. gymnasium.* — Op den heer OUDEMAN worden 14 stemmen uitgebragt, op den heer QUINTUS 5, en op de heeren GEERTSEMA en MESDAG ieder 1 stem. De eerste is alzoo met volstrekte meerderheid tot curator benoemd.

De reglementen betrekkelijk het gymnasium en progymnasium worden ter visie gelegd.

12) *Adres van dijkregters van Nieuw-Beerta om onderhands een stuk grond nabij de Nieuwe Schans, af te staan voor f 850.* — De voorzitter stelt voor het verzoek toe te staan, onder goedkeuring van Ged. Staten, en onder bepaling, dat de opbrengst zal worden gevoegd bij de andere gelden die zullen strekken tot aflossing van gemeenteschulden.

De heer CREMERS verzoekt deze zaak verder met gesloten deuren te behandelen, waartoe wordt besloten.

13) *Rekening van den collecteur van de diep- en passagegelden te Martenshoek*, over 1855. — Goedgekeurd.

14) *Voorstel om aan gemelden collecteur over* 1855 *nog toe te kennen eene som van f* 50. — Die gratificatie wordt verleend, op grond dat door de verandering van de afgifte van turfceduls, het inkomen van den collecteur is verminderd. — Aan burg. en weth. wordt opgedragen de som uit te betalen.

15) *Voorstel om de reglementen op het veer tusschen Lutjegast en Groningen en tusschen 't Zandt en Groningen in overeenstemming met de gemeentewet te brengen.* — Ter visie.

16) *Voorwaarden van verpachting van het grasgewas langs den weg van Groningen naar Martenshoek.* — Opgedragen aan burg. en weth.

17) *Rapport op verzoeken van* W. VEENHOVEN *en* VAN BRUGGEN *om eenige door hen bezetene perceelen van den legger van wegen en voetpaden in deze gemeente te roijeren*, bij monde van den heer TRIP. — Deze deelt mede, dat de eerstgenoemde geen grond heeft bijgebragt, waarom hij regtens bezwaar zou kunnen inbrengen tegen het regt van voetpad op zijn land, en stelt voor het verzoek niet toe te staan. — De tweede heeft de gegrondheid van zijn bezwaar aangewezen, weshalve de heer TRIP voorstelt de in dezen bedoelde nummers van den legger te roijeren. — Ter visie.

18) *Voorstel van burg. en weth. om de oude kraan aan de Noorderhaven publiek te verkoopen.* — Zal nader onderzocht worden.

19) *Adres van den kerkeraad der gemeente 't Zandt*, daarbij op nieuw *f* 200 aanbiedende voor den verkoop van het collatieregt te 't Zandt.

De heer DE SITTER stelt voor die collatie ten spoedigste publiek aan den meestbiedende te verkoopen, onder goedkeuring van Ged. Staten.

Hiertoe wordt besloten met 15 tegen 6 stemmen. (*Tegen:* de heeren *van Ittersum*, *Quintus*, *van Houten*, *Doornbosch*, *Cremers* en *Dommering*.)

Voorts is op voorstel van den heer GEERTSEMA besloten mededeeling van dit besluit te doen aan adressanten.

20) *Rapport betrekkelijk den verkoop van jagt- en collatieregten*, bij monde van den heer OUDEMAN. — Nadat vroeger door den raad besloten was tot den verkoop van jagt- en collatieregten, is in 1855 aan eene commissie opgedragen te onderzoeken of, en zoo ja, welke andere regten nog aanwezig zijn, geschikt om verkocht te worden. De commissie heeft hieraan voldaan en na mededeeling gedaan te hebben, welke de uitslag van haar onderzoek is geweest en dat haar twee registers van collatieregten en andere heerlijke regten aan de gemeente toebehoorende zijn overgelegd, adviseert zij te besluiten, dat er vooralsnog van geene andere regten dan de bij het vroeger besluit bedoelde een verkoop zal worden gehouden. — Ter visie.

21) *Bepaling van den dag voor de beraadslaging over het policie-reglement.*

Na eenige discussie, waarbij door eenige leden op het maken van eenigen spoed werd aangedrongen, ten einde met het reglement op den vereischten tijd gereed te zijn, wordt de behandeling bepaald op Vrijdag avond aanstaande.

Ten opzigte van den verkoop van opslag bij N. Schans wordt besloten, burg. en weth. uit te noodigen aan de dijkregters mede te deelen, dat zij gemagtigd zijn den grond af te staan voor eene som van *f* 1200, onder goedkeuring van Ged. Staten.

Na voorlezing der korte notulen wordt de vergadering gesloten.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Voorloopig verslag nopens het wets-ontwerp op het lager onderwijs.

Den 29sten April heeft de commissie van rapporteurs, bestaande uit de heeren *Thorbecke*, *Blaupot ten Cate*, *Bosscha*, *van der Poel* en *Heemskerk*, het voorloopig verslag opgemaakt van het onderzoek in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wets-ontwerp tot regeling van het lager onderwijs, aan welk onderzoek 61 leden hebben deelgenomen.

Aan dit zeer uitgebreid verslag, 80 folio pagina's druks, ontleenen wij het navolgende:

De algemeene beschouwingen vangen aan met een paar voorloopige opmerkingen, dat nl. het tijdstip der indiening van dit wets-ontwerp niet gelukkig gekozen was, en dat de memorie van toelichting alleen door den minister van binnenl. zaken was geteekend.

Naar aanleiding van de inleiding der memorie van toelichting hebben verscheidene leden als hun bezwaar te kennen gegeven, dat de regering bij de behandeling dezer gewigtige aangelegenheid zekere weifelmoedigheid aan den dag gelegd en geen grond genoeg gegeven heeft om te onderstellen, dat zij te dezen aanzien een eigen, wel doordacht stelsel aankleeft. Het liet zich niet ontveinzen, dat die wankelende houding weinig geschikt was, om het vertrouwen op de goede uitvoering der nieuwe wetgeving op het onderwijs te versterken. Naar het inzien der groote meerderheid echter was het verkieslijk, allen redetwist over de inleiding der memorie van toelichting af te snijden. De hoofdzaak was hier, dat de regering haar vorig ontwerp, naar aanleiding van het voorloopig kamerverslag in 1855, heeft uitgewerkt, aangevuld en gewijzigd. *In zoo verre moest de wet bij die groote meerderheid wel met voldoening ontvangen worden, en bestond voor haar alle aanleiding, om aan de hoofdstrekking daarvan haar zegel te hechten.*

In de eerste plaats is hierop het vraagstuk der al dan niet gelijktijdige regeling van de drie takken van onderwijs behandeld. Daarbij werd op nieuw door enkele leden het gevoelen voorgestaan, dat, om te voldoen aan art. 194 der grondwet, de wet te gelijk het hooger-, middelbaar- en lager onderwijs moest omvatten; dat deze drie takken althans gelijktijdig moesten behandeld worden. Verscheidene andere leden gingen niet zoo ver. Zij erkenden de wenschelijkheid van eene algemeene wet op het onderwijs, maar achten dit verlangen niet bereikbaar. Intusschen bleven zij vasthouden aan het gevoelen, dat gelijktijdige regeling van het middelbaar en lager onderwijs vereischt werd. En opdat niet, bij aanneming der voorgedragene wet, een belangrijke tak van het onderwijs in de lucht zou zweven, drongen zij bij de regering ernstig aan op de spoedige indiening eener wet op het middelbaar onderwijs. De groote meerderheid, ofschoon het gewigt dezer bedenkingen geenszins ontkennende, toonde zich meer geneigd om de hand te leenen tot eene zoo spoedig mogelijke vaststelling van de wet op het lager onderwijs, afgescheiden van de regeling der beide overige takken. De grondwet schreef, naar dit gevoelen, geenszins eene gelijktijdige regeling voor; door te veel te verlangen zou men ligt gevaar loopen, dat art. 194 der grondwet nog langen tijd eene doode letter bleef, wat bij de bestaande onzekerheid omtrent de nieuwe wetgeving nadeelig op den toestand van ons lager schoolwezen zou terugwerken. Om evenwel geene wetteloosheid te doen ontstaan voor hetgeen tot nu toe onder het lager onderwijs begrepen wordt en bij het tot stand komen dezer wet daarvan zou afgezonderd worden, wenscht men ook van deze zijde goede overgangsbepalingen omtrent het toezigt op het middelbaar onderwijs.

Vrij algemeen is men van oordeel, dat het wets-ontwerp opzigtens *de opleiding der onderwijzers* het minst van alle voldoet, en toch is deze zaak van het allerhoogste gewigt. Art. 12 van het ontwerp schrijft alleen voor dat ter bevordering van bedoelde opleiding jaarlijks eene som op de staatsbegrooting wordt uitgetrokken. Dit beteekent niets. Wel verre van daarmede genoegen te nemen, verlangen de meeste leden afdoende waarborgen in de wet zelve, dat de opleiding der onderwijzers voortaan ijveriger en meer regtstreeks van staatswege zal worden behartigd, dan in den laatsten tijd het geval was. Daarbij komt de vestiging van rijkskweekscholen voor onderwijzers in aanmerking; het openen van een normalen cursus op modelscholen, waarvan welligt door den tijd in iedere provincie één zou kunnen bestaan, en — tot welks aanmoediging de regering zich bepalen wil — de opleiding van kweekelingen op de gewone lagere scholen. Ook wordt de aandacht der regering gevestigd op de vestiging van kweekscholen voor onderwijzeressen. Nog wenscht men de inzigten der regering te leeren kennen omtrent de onderwijzers-gezelschappen en hare plaats in de nieuwe regeling van ons lager schoolwezen.

Door sommige leden is op nieuw de vraag geopperd, of het *beginsel der schoolpligtigheid* niet in de wetgeving kon worden opgenomen; zij meenden dat de wetgever bevoegd was, om daaromtrent bepalingen vast te stellen. De groote meerderheid evenwel volhardde bij het gevoelen, dat de schoolpligtigheid in eene Nederlandsche wet onmogelijk eene plaats erlangen kan. De wetgever zou door een dwangstelsel van dezen aard grijpen in het familie-, bovenal in het ouderlijk regt. Maar, werd weder van de andere zijde gevraagd, indien de schoolpligtigheid dan onmogelijk is, zouden dan niet de ouders, wier kinderen in den leeftijd zijn, voor het ontvangen van schoolonderwijs geschikt, aan de betaling van schoolgeld onderworpen kunnen worden, onverschillig of zij die kinderen al dan niet naar school zenden? Daarop werd geantwoord, dat de wetgever bij zoodanig stelsel in strijd zou handelen met het beginsel, dat slechts betaald behoeft te worden voor zoover men van de openbare scholen gebruik maakt; dat dat stelsel niet zou zijn overeen te brengen met de grondwettige vrijheid van onderwijs, noch ook met het in stand houden van bijzondere scholen.

Verscheidene leden drongen aan op eene bepaling om de ongevaccineerde kinderen, die de natuurlijke kinderziekte niet gehad hebben, van de scholen te kunnen uitsluiten, en de scholen tijdelijk ontoegankelijk te stellen voor kinderen uit een huis, waar eene besmettelijke ziekte heerscht. Andere leden wilden de regeling van dit punt voor de wet op de medische politie bewaard hebben. Enkele leden verklaarden zich tegen het stellen der vaccine als voorwaarde van toelating op de school.

Het vraagstuk omtrent de toelating van het *Christelijk element* bij het onderwijs op de openbare lagere school heeft in al de afdeelingen een ernstig onderwerp van overweging uitgemaakt. Enkele leden wilden dat het onderwijs, zonder van leerstellig godsdienstigen aard te zijn, bezield zij van positief Christelijke beginselen. Dan alleen werd aan den eisch der grondwet voldaan, die *voldoend* openbaar onderwijs voor allen wil, en in overeenstemming gehandeld met de behoefte eener natie, wier overgroote meerderheid uit Christenen bestaat. Van de zijde der groote meerderheid werd dit geheele stelsel met nadruk bestreden. Men ontkende daarbij ten stelligste, dat verbanning uit de school van al wat naar opvoeding zweemt, in iemands bedoeling lag. Evenzoo verhief men zich tegen de beschuldiging alsof zij, die eene volksschool in den geest der thans behandelde wet willen, godsdienstlooze scholen zouden voorstaan.

Godsdienstloos is de school in Nederland nooit geweest en zal zij ook in de toekomst niet zijn. In eene maatschappij als de onze, welker beschaving van het Christendom is uitgegaan en die van geheel Christelijke beginselen doortrokken is, kan het lager onderwijs niet anders dan Christelijk zijn. Dat onderwijs behoeft daarom geen ergernis voor de Israëlieten te zijn. — Het was dan ook niet de vraag, of het Christelijk element van de volksschool geheel zou worden uitgesloten, maar of de wet het geven van Christelijk onderwijs op de lagere school zou voorschrijven.

Daartegen bestonden groote bezwaren, die zelfs onoverkomelijk werden, wanneer men van positief Christelijk onderwijs gesproken wilde hebben. Dit werd van de andere zijde niet toegegeven en in tegendeel beweerd, dat de wet, die dan toch van godsdienst spreekt, zeer goed kan uitdrukken, dat zij daardoor de Christelijke godsdienst en hare hoofdwaarheden verstaat. — Eenige leden, ofschoon tegen het stelsel van het brengen op de school van positief Christendom gestemd, wilden toch ook in de wet niet van het Christelijk element gezwegen hebben. — De groote meerderheid bleef echter bij het gevoelen, dat de wet, in welken vorm ook, niet van Christelijk onderwijs spreken kon. Wierd dat punt toegegeven, ieder zou in dat Christelijk beginsel zijn eigen leerbegrip zien, en onder die vaan de wet misbruiken om dat leerbegrip te doen zegevieren. — Men zag er geen bezwaar in, dat op de openbare lagere school gebeden werd, mits het gebed het karakter behield van eene ongedwongene opwekking tot godsvrucht, maar kon niet toegeven, dat op de gemengde openbare school de bijbel gebruikt kon worden, en dat de wet daaromtrent eenig voorschrift geven moet.

Na dergelijke wisseling van gevoelens, verklaarden zij die het onderwijs op de openbare school van positief Christelijke beginselen doortrokken wenschten, dat niets anders overbleef dan oprigting van openbare gezindheidsscholen, hetzij dan dat eene meer algemeene vestiging van zoodanige scholen werd voorgeschreven, hetzij althans de bevoegdheid tot vestiging, waar daartoe gelegenheid bestond, geopend werd. Men moest dan vaarwel zeggen aan het denkbeeld der openbare gemengde school. Bij het voorstaan der vestiging van openbare gezindheidsscholen beriep men zich op het voorbeeld van andere landen. De splitsing behoeft niet verder te worden uitgestrekt dan tot Protestantsche, R.-Katholijke en Israëlietische scholen. Zulk eene splitsing zal de onderlinge verdraagzaamheid der ingezetenen bevorderen. Bij de oprigting van die afzonderlijke gezindheidsscholen zullen de voorschriften der grondwet worden nagekomen.

Tegenover dit gevoelen stond dat der groote meerderheid, die zich tegen de vestiging van openbare gezindheidsscholen bleef verklaren, in welken vorm en met welke beperking dat denkbeeld ook voorgedragen werd. Men wees daarbij ook op het voorbeeld van andere landen, doch bovenal stelde men als onbetwistbaar, dat onze grondwet de gemengde openbare school heeft gewild. Alleen door aan de woorden van art. 194 geweld aan te doen, kon men tot de bewering komen, dat de grondwet openbare gezindheidsscholen toelaat. Ook wanneer de grondwet de gemengde school niet gebood, zou men die moeten handhaven, als hier te lande nationaal sedert de wet van 1806, waardoor op de beste wijze eenheid van burgerzin en eenheid van godsdienstzin wordt aangekweekt. Het is waar, de voorstanders van gezindheidsscholen beweren, dat zij geene sectescholen willen, maar welken regel zal de overheid b. v. voor Protestantsche scholen aannemen? Uit welk der verschillende Protestantsche kerkgenootschappen moet zij den onderwijzer kiezen? — Ook al waren die bezwaren niet zoo overwegend, zouden nog onderscheidene redenen van staatsbelang voor de oprigting van gezindheidsscholen moeten doen terugdeinzen.

De groote meerderheid vereenigde zich dan ook in dit opzigt volkomen met het stelsel der wet, die blijkbaar van het behoud eener gemengde, voor allen toegankelijke volksschool uitgaat.

Na deze algemeene beschouwingen worden de verschillende bepalingen der wet nagegaan en besproken.

Wij stippen daaruit nog kort het volgende aan:

Art. 1. Men vroeg of het lager onderwijs moest worden beperkt tot de vakken hier opgeteld? Nagenoeg algemeen was men tot eene ontkennende beantwoording geneigd. De omvang van het lager onderwijs moet in een groot aantal gemeenten voor meerdere uitbreiding vatbaar zijn. En wel wenschte men niet eene *facultatieve*, maar eene *verpligte* uitbreiding in elke gemeente toe te passen, waar de behoefte der bevolking dit medebrengt. Het oordeel van die behoefte moet aan den gemeenteraad opgedragen worden, zonder dat daarom tusschenkomst van hooger gezag uitgesloten werd. In dien zin wilde men aanvulling der wet. Één vak echter wilde men vrij algemeen nog onder de overal verpligte vakken zien opgenomen, nl. de elementaire vormleer.

Bij art. 2 werd de vraag behandeld of van overheidswege aan eene bijzondere school subsidie kan worden verleend? Eenige leden verklaarden zich daartegen. De meerderheid intusschen beweerde dat dit subsidiëren moest toegelaten zijn en ook volstrekt niet in strijd was met de grondwet. Maar zoodra die scholen gesubsidiëerd worden, moeten ze ook toegankelijk zijn voor kinderen van alle gezindten.

Art. 3. Naar het oordeel van een aantal leden, wordt het huisonderwijs binnen al te enge grenzen beperkt; zij wilden daaronder het onderwijs aan kinderen van niet meer dan drie gezinnen, mits niet boven zeker getal, hebben begrepen. Andere leden vereenigden zich met het wetsontwerp, ten einde onwettige bijzondere scholen te kunnen tegengaan.

Bij art. 4 werd gewezen op het wenschelijke voor de gezondheid der kinderen, om in de wet zelve de ruimte der lokalen aan te geven, en aan ieder schoolgebouw eene schoolplaats te verbinden. Enkele leden wilden dit art. niet hebben toepasselijk gemaakt op de bijzondere scholen; dit zou volgens hen strijden met het grondwettig beginsel van vrijheid van onderwijs — doch (voegde de overgroote meerderheid er bij) onder uitdrukkelijk voorbehoud van het toezigt der overheid. En van welke overheid? Dit art. spreekt van de plaatselijke schoolcommissie. Het meest helde men er toe over in plaats van deze, burg. en weth. te doen optreden en dan aan ged. staten, bij hooger beroep, de verpligting op te dragen tot een zelfstandig onderzoek.

Bij art. 15, het beginsel behelzende, dat de openbare school eene gemengde zal zijn, kwamen die leden welke uit dit oogpunt de wet hadden bestreden, ook tegen dit art. op; doch werden hunne denkbeelden op nieuw door de overgroote meerderheid bestreden. Van deze zijde werd in bedenking gegeven de redactie eenigzins te wijzigen en voor te schrijven dat de openbare scholen zijn »toegankelijk voor alle kinderen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid." — De vraag werd gedaan hoe de verpligting der gemeente tot onderhoud van een voldoend getal scholen begrepen moet worden in verband met de grondwet en met het bijzonder onderwijs. Sommigen wilden alleen op de bevolking hebben gelet en het bestaan van bijzondere scholen hierbij niet in aanmerking nemen. Vrij algemeen echter helde men naar een ander stelsel over, strekkende om bij de regeling van het openbaar onderwijs er althans eenigermate op te letten of reeds op andere wijze in de behoefte voorzien is. Hierbij behoort met behoedzaamheid te worden te werk gegaan, wil men niet, dat het bijzonder onderwijs het openbare overvleugele. — Eindelijk wilde men hier, in verband met het gezegde bij art. 1, een nieuw artikel, bepalende, dat het onderwijs in elke school, waar uitbreiding mogelijk is, naar de behoefte uitgebreid wordt tot het regtlijnig teekenen, de beginselen der wiskunde, het zingen, de gymnastiek, de beginselen der landbouwkunde en het onderwijs in handwerken.

Art. 18. Het gestelde minimum van *f* 300 voor jaarwedde aan een hoofdonderwijzer werd verschillend beoordeeld. Terwijl vele leden daarin genoegen namen, vonden andere leden bezwaar in het lage cijfer van dat minimum, terwijl er wederom anderen waren, die het gestelde minimum te hoog vonden. In alle afdeelingen was de meerderheid van gevoelen, dat den hoofdonderwijzer niet alléén eene *vaste* jaarwedde moest worden toegekend, maar dat hij daarenboven een veranderlijk inkomen moest hebben, afhankelijk van het getal schoolgaande kinderen. Tot nu toe bestaan de inkomsten der openbare onderwijzers geenszins alleen uit hetgeen zij uit de gemeentekas trekken of aan schoolgeld genieten; velen erlangen ook toelagen uit kerkelijke of schoolfondsen. Algemeen was men van gevoelen dat dit ook van invloed moest zijn op de bepaling van de gemeente-jaarwedde.

Art. 20. De gewigtige vraag of de gemeenteraad, gelijk hier wordt voorgesteld, geheel vrij zal zijn in de benoeming des hoofdonderwijzers, werd in alle afdeelingen behandeld. Verscheidene leden achtten den gemeenteraad niet altijd bevoegd tot eene goede keuze; deze zou soms afhangen minder van de bekwaamheid dan van het gunstig gevoelen over een persoon; de raad zou vaak zelf verlegen zijn met de keus en daarom was het voorschrift, dat de benoeming plaats heeft volgens de uitkomsten van een voorafgaand vergelijkend examen, aanbevelenswaard. In allen geval behoorde de schoolopziener of het schooltoezigt regtstreeks invloed op de benoeming te kunnen doen gelden.

De meerderheid daarentegen verklaarde zich voor het stelsel, dat de benoeming der onderwijzers van den gemeenteraad uitgaat, zonder dat daarbij aan dat collegie eenige dwang wordt aangedaan. Die in de kosten voorziet, moet ook de benoeming doen. De keus kan minder gelukkig uitvallen, maar als de wetgever zorg draagt, dat alleen werkelijk bekwamen het vereischte radicaal erlangen en indien bij de uitvoering de bepalingen omtrent de examina streng worden gehandhaafd, zal toch geen onwaardige kunnen worden benoemd. Ofschoon dus de meerderheid in dit opzigt geenerlei dwang aan den gemeenteraad wilde hebben opgelegd, toonde zij zich niet ongeneigd om, zoo dit goed geschieden kon, eene bepaling in de wet op te nemen, waardoor het ongerief aan de uitoefening van een onvoorwaardelijk regt verbonden, gematigd werd; welligt kon de wet voorschrijven, dat de schoolopziener altijd vooraf moest worden gehoord; welligt ook kon de wet door eene uitdrukkelijke vermelding eenigermate tot het houden van een vergelijkend examen aanmoedigen.

De tweede vraag was, of, zoo de vrije benoeming door den gemeenteraad als regel is aan te nemen, daarop geene uitzonderingen behooren gemaakt te worden. De meerderheid was hier niet voor; zij wilde gemeld beginsel overal in zijnen vollen omvang hebben toegepast. — De benoeming van den hulponderwijzer, die ook door den gemeenteraad geschiedt, wilde men hebben gedaan in overleg of op voordragt of met medewerking van den hoofdonderwijzer.

Bij art. 21 is men op de voorloopige beschouwingen teruggekomen. Er kon, zoo meende men, geen groot bezwaar in bestaan om het woord Christelijk hier te noemen, welk gevoelen van meer dan eene zijde werd bestreden. De groote meerderheid was van oordeel, dat van de toelating van openbare gezindheidsscholen, in welken vorm ook, geen sprake kan zijn; dat uit het woord Christelijk hier menigerlei misverstand zou voortvloeijen, enz. Deze meerderheid had echter bedenkingen tegen de redactie; de meesten stemden toe in de volgende: »Zoowel bij de ontwikkeling van verstand en kennis, als bij de opwekking tot deugd en godsvrucht, onthoudt zich de onderwijzer van al hetgeen met den arbeid, aan de godsdienstige begrippen van anderen verschuldigd, strijdig is.',

---

Mede is bekend geworden het zeer uitgebreid voorloopig verslag nopens het wets-ontwerp ter vereenvoudiging der burgerlijke regtsvordering, aan welk onderzoek 50 à 53 leden hebben deel genomen.

Uit het verslag blijkt, dat men heeft gemeend te kunnen doen opmerken, dat het een ongunstigen indruk heeft gemaakt, dat bij vele leden het vermoeden is ontstaan, dat de regering het ontwerp zoodanig heeft ingerigt, dat het zoude kunnen worden aangenomen en ingevoerd, ook dan, wanneer de voordragt op de regterlijke organisatie werd afgewezen; men meende, dat dit een wantrouwen in den voorgestelden arbeid deed vermoeden, waarvan niet had behooren te blijken.

Ook eene gelijktijdige invoering heeft bij vele leden geenen bijval gevonden, die begrepen, dat het niet mogelijk was, eene deugdelijke herziening der burgerlijke regtsvordering te leveren, zoolang de wetgeving geene uitspraak had gedaan over de grondslagen, op welke de regterlijke organisatie behoorde te rusten. Zij zagen nog daarenboven daarin een middel, om deze organisatie onbepaald te verschuiven.

Vele andere leden hebben echter geenszins daarmede ingestemd. Deze hebben het als een blijk van wijsheid en voorzorg beschouwd, dat de regering in elk geval het algemeen in de voordeelen eener min langdurige en min kostbare burgerlijke regtsvordering trachtte te stellen.

Volgens het verslag, beschouwt de regering de bestaande organisatie als de oorzaak van den duur en de kostbaarheid der regtsvorderingen, maar behoort die inderdaad te worden gezocht in de belastingen op het zegel en de registratie, en verder in de tarieven der justitie-kosten en salarissen, zoo van procureurs en advokaten, als van deurwaarders.

Onder de middelen om het voorgestelde doel te bereiken, is aangegeven om den termijn voor hooger beroep of cassatie te doen aanvangen van den dag der uitspraak. Als een ander middel is aangegeven de afschaffing van de dubbele beteekening van het vonnis, aan de partij en derzelver procureur.

Naar het oordeel van zeer vele leden, bestaat er geene afdoende reden, om het procureurs-ambt in stand te houden. De vertegenwoordiging van partijen in regten moet, gelijk daarbij wordt aangemerkt, de taak kunnen zijn van een ieder, die daartoe de noodige geschiktheid bezit; die waarborgen moeten gezocht worden in den graad van meester in de regten en voldoende practicale bekwaamheid. Sommige leden hebben eene *stage* voldoende geoordeeld; andere hebben een examen verlangd. Vrij algemeen is men het daarin eens geweest, dat de ongegraduëerde procureurs in hunne betrekking behoorden te worden gehandhaafd.

De commissie van rapporteurs heeft het eindverslag opgemaakt voor de uitgaven, wegens verstrekkingen aan de marine. Daarin komt voor het afstaan aan het dep. van koloniën van het stoomschip *Soembing*, waarvoor *f* 250,000 is gegeven. Daarbij is deze aangelegenheid op nieuw ter sprake gebragt. Zijne excellentie de minister van marine heeft, bij zijn antwoord op de gemaakte bedenkingen, verklaard, dat de Regering geen ander doel heeft gehad dan om die van Japan, tijdig en onbekrompen, te voldoen, ten einde door anderen daarin niet te worden voorgekomen; maar, na al het gebeurde, de zaak als afgedaan te beschouwen. Z. e. verklaart verder, dat de bedoelde zaak te ongunstig in beide de Kamers is beoordeeld, om in het vervolg geen acht daarop te geven, en dat nog van de middelen van het dienstjaar 1856 een nieuwe *Soembing* zal worden gebouwd.

REDE van den heer ***S. BLAUPOT TEN CATE***, zitting van den 29sten April 1856, ter gelegenheid van de interpellatie van den heer VAN HOËVELL *betrekkelijk de herziening der Slavenreglementen in West-Indië.*

Mijnheer de Voorzitter!

Ik reken mij verpligt, een enkel woord ten opzigte van deze interpellatie, *over den slaven-toestand in West-Indië*, in het midden te brengen. Het is zeer natuurlijk, dat ik deze interpellatie met groot genoegen heb gehoord. Ware ze niet door den geachten afgevaardigde van Almelo, of door eenig ander lid der Kamer gedaan, dan zou ik ze zelf hebben moeten doen, wegens de antecedenten van den 3den Maart, 14den Maart en 20sten Junij van het vorige jaar, waarin ik zelf niet weinig ben betrokken geweest.

Na het antwoord, zoo even van den minister van koloniën ontvangen, moet ik blijven vreezen, dat er van eene *onverwijlde verbetering der reglementen* niets komen zal Wat heeft de minister aan den afgevaardigde van Almelo geantwoord, waardoor ik die verbetering met eenige vastheid of zekerheid te gemoet zou kunnen zien? Gij hebt het gehoord, Mijne Heeren, de gouverneur van Suriname heeft nog niet aan den minister geantwoord; de gouverneur van Curaçao heeft wel geantwoord, maar aan dezen komt eene verbetering van het reglement onraadzaam voor. Daarom moeten wij wachten(*)!

»De slaven worden daar nog al wèl behandeld," schrijft de gouverneur van Curaçao. Ik heb er wel andere voorbeelden van gehoord. En hier, Mijne Heeren, hier bij deze Kamer hebben wij vroeger een adres gehad, juist over mishandeling op Curaçao! Dit is juist het adres, dat tot die antecedenten van den 3den Maart enz. heeft aanleiding gegeven. Juist het adres, dat die besluiten der Kamer heeft ten gevolge gehad. Maar 't zij zoo. Kan het dan nog ooit, zoo als die gouverneur schrijft, of zoo als de minister gezegd heeft, onstaatkundig zijn, artikelen uit een reglement weg te nemen, artikelen, die *zulke onmenschelijke*, en ik zou haast durven zeggen, *zulke goddelooze bepalingen* inhouden? Bepalingen, bijv., dat men wel een neger, ook een neger, die aan een ander toebehoort, mishandelen of schier vermoorden mag, als men slechts eene geldboete betaalt. Ik begrijp volstrekt niet, waarom zulke bepalingen niet terstond kunnen worden afgeschaft!

Maar *het is niet staatkundig*, zegt de minister, op het voorbeeld van den gouverneur van Curaçao; dat zou vermeerderen een onrustigen geest, die toch reeds bij de slavenbevolking is opgewekt, door alles, wat hier daaromtrent behandeld wordt. Mijne Heeren, die onrustige geest is *niet onze* schuld; dat spreek ik tegen! Die onrustige geest is het gevolg van het lange, zeer lange dralen der regering. Dat dralen zal nog wel langer duren. Want, zoo als ik gezegd heb, ik vrees, en met grond, dat men op de onverwijlde verbetering der slaven-reglementen zal moeten toepassen, wat de vorige minister van koloniën, reeds in December 1854, ten opzigte van de emancipatie zelve gezegd heeft: *dat zij slechts eene kwestie van tijd is.* Ja, dat is maar al te waar. Wij hebben dat reeds lang, reeds vele jaren ondervonden! Wij ondervinden het nog! Wij zullen dat nog langer, *welligt nog vele jaren*, ondervinden! Maar is de tijd *rekbaar*, hij is *kostbaar* tevens. Ik kan mijn gevoelen niet verbergen, dat de regering dit laatste te veel over het hoofd schijnt te zien.

De regering moet niet uit het oog verliezen, dat het Nederlandsche volk deze geheele zaak beschouwt, niet enkel als eene kwestie van tijd in het algemeen, maar als eene kwestie *van den tegenwoordigen tijd.* Het verlangt die kwestie aan de orde van den dag te zien. Wat *van Hogendorp* in 1823 zeide, omtrent de afschaffing van den *slavenhandel*, dat is nu voor ons land waar, omtrent de punten in kwestie. *Van Hogendorp* zeide: »De massa van het Engelsche volk is uit een godsdienstig beginsel tot die afschaffing overgegaan; de voorstanders van de vrijheid hebben zich, in en buiten Engeland, met dit gevoelen vereenigd; en geen Engelsch ministerie kan meer op de ondersteuning van het parlement en de algemeene meening rekenen, zonder de afschaffing van den slavenhandel *door te zetten!*"

De conclusie, die ik hieruit trek, bij vergelijking der omstandigheden, is deze: geen Nederlandsch ministerie kan meer op de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging en van de algemeene meening rekenen, zonder de emancipatie en elk middel, dat haar goed voorbereidt en bespoedigt, *door te zetten!* Is het anders, dan heb ik mij, na alles, wat in deze Kamer niet alleen voorgevallen, maar ook vast *besloten is*, in mijne schatting van de volksvertegenwoordiging en van de algemeene meening zeer bedrogen.

(*) Wij moeten intusschen doen opmerken, gelijk reeds in ons vorig nommer is gezegd, dat de minister van koloniën in de zitting van de Eerste Kamer van den 5den dezer gezegd heeft twee dagen te voren het antwoord van den gouverneur van Suriname te hebben ontvangen. »Dat rapport — zeide de minister daaromtrent — draagt blijken van zaakkennis en bedachtzaamheid en stelt mij in de gelegenheid om de thans gebleken noodzakelijke verbeteringen in de reglementaire bepalingen in ernstige overweging te nemen. Het is dan ook mijn bepaald voornemen om daaraan de laatste hand te leggen en op die wijze gevolg te geven aan de belofte, welke ik op den 7den Maart in de Tweede Kamer der Staten Generaal heb afgelegd."

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.